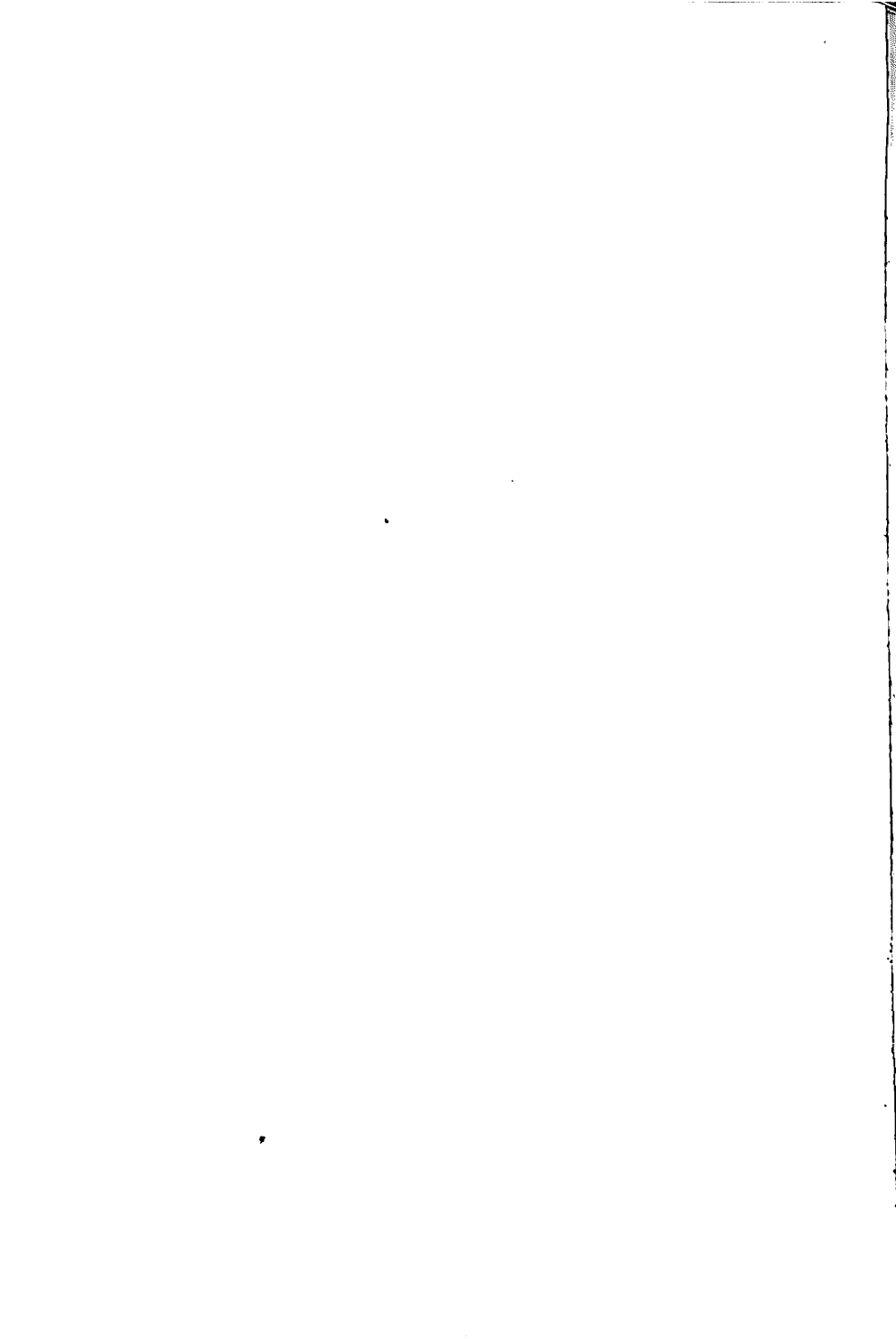

BIBLIOTEKA

854-1

V 27

VARGJE
TË
ZGJEDHURA

891.985-1

✓ 27

S

Vargje të zgjedhura

(BOTIM JUBILAR)

14475
~~53059.~~

LIBRERIA E SHTETIT
PRISTINE

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

*Botohet me rastin 25 vjetorit të themelimit të Lidhjes
së shkrimtarëve dhe artistëve të Shqipërisë.*

FSHATI ZBARDH...

Fshati zbardh majë malit, mes pyjesh,
Si brilant mes së gjelbrës kurorë;
Verës ai ndrin nën dritëra yjesh,
Dimrit ndrin nën, reflekse dëbore.

Janë të reja shtëpitë, orenditë,
Dhe ndërgjegjet, mendimet e zemrat...
Mes së resë, kandilët, të mpitë,
Ngjajnë si përbindsha, mes foshnjesh të ëmbla

Përmbi fshatin në mal, në çdo skutë
Po montojnë telat tona elektrike,
Dhe gjithë fshati ngjan kështu si lahutë,
Që këndon kohën tonë heroike!

DRINI I BARDHË PËR SHOKUN ENVER

Me dallgë përplot n'shpërthim stuhish,
Kur rreptë buças ndër gryka e shpella,
Kur fryhem det, plot gjire e dredha,
Kur trandet dheu përmes rrafshinash,
Kur ma kush s'matet me mue n'Atdhe,
Unë jam i vogël — i madh Ti je.

Unë jam i thellë pash e litar,
Ku si n'pasqyrë del rruzullimi,
Plot male e fusha, kah m'qet shtegtimi,
Pleqni tue da për rrugë të mbarë,
Çdo pune qoftë i jep një shtjellë,
— N'urtësinë e kohës Ti je ma i thellë.

Unë jam dhe trim, kisha me thanë,
Shpatën me nxjerrë, me ngajt' me kalë,
Me da bejleg dhe gjak me falë,
Kaçak ndër male prita me zanë,
Me mundë baloza, me rrëxue krajli,
— Por Ti, qe, besa, ma shkon n'trimni.

Ti besë ke rrokë me komunizmin,
Me krah Skënderi shekullin p'e çan,
Nji gjurmë si t'shkambit n'ballë ia ndan,
Tradhëtinë e mposht — revizionizmin;
Unë, Drini, rrjedh si trim atij shpati,
Fjalën ta rrej, Drini asht gati.

PARA BUSTIT TË SELAM MUSAIT

(Baladë)

Koha hedh pa prerë
Përmbi festen tënde:
Dimri — flokë bore,
Vera — dritë hëne.

Dhe vijnë të mveshin,
Rreth duke t'u mbledhur,
Ndërsa ti në heshtje
Rri në bronx i derdhur.

Eh, gjithë këtë bronx
Gjallë ku ta gjeje,
Vetë do ta shkrije,
Plumba do ta bëje.

Rri... Po nuk të rrihet,
Ndaj të vijnë mornica.
... Vrapit yt po endet
«Poshtë nga Babica».

... Lugjesh në ato net
Zbrite si veri;
Prozhektorët ndiqnin
Sharkun tënd të zi.

Flaka nëpër duar
Me rrëmbim të futej;
Gjalmi mbi dyfek
Dridhej mos këputej.

Plumbatë në xhepe
(Gjetur breg pas bregu),
Me thërrime misri
Hynin te dyfeku;

Dhe kërcisnin egër
Plumbat tanë të rrallë,
Se kish shpirto misri
Dhe desh gjak në ballë.

Malet nëpër mjergull
Sa i zgjoi pushka,
Kafshatën e gojës
Varën poshtë mbi mushka.

«Bukë për lirinë,
Moj kasolle t'errëta;»
Dhe u drodhën kapistrat
Nga mushkat e serta.

«Bjeruni, o burrani!
Hop... t'i zëmë së gjalli!»
Dhëmbët nga urrejtja
Krisnin si stërralli.

Kështu e pësosh
Hasmi rrënjëdalë:
Kufomat përposh,
Pëndët përmbi valë.

Deti sa të pa,
Kur në qafë dole.
Të thirri si nëna,
Ti si djalë i fole;

Dhe vërviti valët,
Sa të pa te shtegu,
Të të mirr' te gjiri,
Të të sill' te bregu.

Vlora krahëlidhur
Ç'vrull të dha te gjuri;
Malua nga ballkoni
Të tundte flamurin.

Ndaj ti, si i dehur,
Rrugën poshtë e more...
Po ç'kish aq shumë tela,
Ç'kish aq shumë llogore!

Plagë më plagë, si lule
Ty të doli gjaku.
Me të kuq flamuri
T'u qëndis shajaku.

«Kështu rënçim, — fole, —
E ç'vlen sa liria?»
Lule, labi ynë.
Selam Salaria!

Plumbat breshërimë
T'u përmbloodhën brenda...
Lebrit kokë më kokë
U mblodhën te kënga.

Si prush kënga jote
U digjte në ballë;
Ndërsa ti, mes këngës.
Erdhe prapë i gjallë.

Prapë ti i pari,
Zgjuar nga liria,
Ti, lule stërralli,
Selam Salaria.

Nga çdo vrimë plumbi
Që në gjoks të shtinë,
Tejpërtej të bukur
Shokët panë lirinë.

Zilet e këmborët
Heshtën përmbi pllaja.
Lugjet prapë gjëmime
Gatuanin ndër maja.

... Dhe sot retë nga mali,
Që gjëmimet sjellin,
Posi iso labe
Vijnë e të mbështjellin.

Ti ngul sytë drejt tyre
Si mes luftëtarësh,
Sikur rri mendohe
Ç'kënge do t'ja marrësh.

Buzëtë te kënga,
Ballin te liria,
Lule, Selam labi,
Selam Salaria.

Çdo tufan zbërthyer
Gjoksin ty ta gjeti;
Sharku si legjendë
Përmbi tel të mbeti.

E të vijnë te busti,
Si në prak të derës,
Po ti as duhanin
S'ke kohë të na dredhësh.

Duart i ke zënë,
Ç'ke ashtu në duar?!
Grykë e nxehtë e topit
T'i ka përvëlur.

Krahët me shajak,
Dredhur nëpër tytë,
Hahen nëpër hekur
Sa të shkrepin sytë.

... Ja kështu në bronx
Ty të ka liria,
Lule, Selam labi,
Selam Salaria.

Përmbi festen tënde,
Që kur ti ke rënë,
Mali po derdh borë,
Fusha po derdh hënë.

Dhe rri, gjoksin hapur.
Ballë çdo furtune.
Sharku si legjendë
Telave të tundet.

ASHTU MYZEQE

(Poemë-fragmente)

Në majën e malit
Barinjtë
Kanë ndezur një flakë
Dhe ylli i mëngjezit
Qëndron i patundur
Nga era,
Që fryn me tufan.

Dhe plaku
Dhe plaka
Dhe foshnjat, që qajnë,
Shikojnë me mall
Një Ditë të Madhe,
Që zbret nga Tomorri.

Shqiponja e lirë
Kalon me lavdi
Në bor' e në shi.
Mbi male,

Mbi fusha
E gërxhe
Dhe nata,
Që rri si murtajë,
Tmerrohet.

Që larg
Stalingradi
Lëshon, si veriu,
Oshëtimën e jetës pa frikë
Dhe bota
Dhe toka
Përleshën me vdekjen.

Dhe ditën e parë
U ngrit Shqipëria,
Në fusha,
Në male,
Se foli Partia!
Dhe lumi shpërthen,
Furtuna afrohet
Dhe zëri i shpëtimit
Dëgjohet... dëgjohet...
Në zemrat e tyre
Kalon si një dallgë
Hakmarrja
Dhe duket liria,
Se toka u ngrit,
Fytyrat u ndezën
Me dritën
Dhe beu lëkundet
Si rrënjët e lisit

Nga vrulli tërmetit që vjen
Dhe shëmb e rrëmben
Terrorin,
Shfrytëzimin,
Sklavërinë!

Në syrin e njerëzve
Një rreze
Po ndrit,
Që ecën
Mbi rrugën e drejtë,
Në detin e gjërë. . .

Dhe, brenda një nate.
U rritnë të gjithë.
Sa vendi s'i nxë!

Lumenjtë
U derdhën rrëmbyer
Dhe valët e Vjosës
Kënduan
Një himn madhështor.

Kasollet u dogjën,
Parmëndat e drunjta,
Të lara me djers' e me lot,
U bënë shkopinj
Dhe gjaku,
I mpirë nga frika,
U bë më i kuq.

Nga zemra e dheut,
Që u shkel
Nga këmba e beut,
Me rrënjët e tyre
Po marrin
Një këngë të re
Dhe lëngun e jetës.

Liria
I dehu të gjithë
Dhe dheu
Lëshoi një britinë,
Lëshoi një zjarr,
Që dogji gënjeshtren
Në zjarrin e saj.

U ngrit Shqipëria,
Se foli Partia!

Dhe dallga e jetës,
U derdh nëpër fusha,
Si dita,
Që derdhet me vrap
Dhe nata rrëmben arratinë.

Fëmijët
Me buzë të zeza
Dhe bujku
I rëndë si balta
Shkëlqejnë
Nga syri,
Që sot ndjen gëzim!

Dhe guri i verdhë,
Që rritej me frikë,
Se shkonte
Në hambarin e beut,
U ngjit gjer në qiell,
Se mori fuqi
Nga zemra e dheut.

U ngrit vegjëlia,
Me thonj' e me dhëmbë.
Me zemrën e madhe,
Se foli Partia!
Dhe grushti
Mbuloi me tmerr
Vampirët e natës.

Në vatrat me baltë
Jetimët po mblidhen
Rreth zjarrit të shuar!

Sa tmerr kjo natë!

Po nata mbaroi!

Si lumi,
Si zjarri,
Si fjala,
Si era,
Si gjaku,
Shpërtheu liria te praku.

Dhe ylli
Dëgjonte nga lart
Një këngë,
Që puthte ngadalë
Me mijëra buzë të zeza!

Dhe toka
Vërviti me mall
Një zë,
Si rrufe:
«Jeto, Myzeqe!»

14475
~~55059.~~

INSTITUTI E SHIETËRI
TIRANË

KUSH NDJEN MAHNITJET E AGIMIT

Ku ndrisin yjt e kuq mbi varre,
Na ndali hapin vendi i shenjtë. . .
Dhe, në betejat çlirimtare,
Si ranë pam' shokët e shtrenjtë.

E, në atë heshtje, veç bilbili
Përmbi ulli ja thosh malluar
Dhe pam' si gjethi i trëndafilit
Dridhmonte në ashk të pakënduar

Hej, atë kangë, që në gojë
U pati mbetur shokëve tanë,
Tek ndizej mali si debojë
Nga sulme të ashpra partizane.

Kushtrimi i majave i ftoi;
Atje i panë hapësirat:
Kur gjylja breshër shungulloi,
U kthyen zjarr që tret zinxhirat.

Kush ndjen mahnitjet e agimit,
Kush diti ç'do të thotë brengë,
Kush ndjen poemën e njerëzimit, --
Ai e ndjen sot këtë këngë!

Vlorë (Varret e Dëshmorëve)

ORËT E VDEKURA

Sikur të ngriheshin prej varrit
orët e vdekura gjatë orarit,
orët e muhabetit
në kurriz të arkës së shtetit,
orët e munduara
me shtiza fanellash të masakruara.
orët e dremitjes dhe të gjumit
të përvëluara nga ethet e stadiumit,
do të kishim lugetër në zyrë
që do të na shikonin shtrembër në fytyrë
dhe do të na thoshnin me zë të mekur:
— Për qefin tuaj kemi vdekur!

* * *

Por heshtin orët e vdekura
pranë sobës të thekura,
orët që prehen nën hije
duke lexuar letra dashurije,
orët që dëgjojnë dhe rrënkime,
të cilat zgjaten nga e hëna gjer të shtunë:
— Për kokën time,
u shkriva sot në punë!

KUR PYESJA NANËN

Pse nuk ka tavan shtëpia jonë?
Pyesja nanën time unë sa herë,
Kur pikonte shiu natën vonë.
Por çka mund të thoshte ajo e mjerë?

Dhe dallëndyshet, gjegjej, krahë kur s'kanë.
Çerdhen s'munden edhe me ndërtue.
Kur t'më rriti ju të fortë, azganë,
Shtëpinë tonë do nisim na me çue.

S'e kuptonte ajo, se s'ish fuqia,
Që vendoste, por padrejtësia.
Kur të rriti, thoshte, e sigurt jam,
Do të kemi shtëpi me tavan.

Pse një herë në javë bajmë laknor?
Pyesja nanën time, kur me mue
Ajo dilte me një trajisë në dorë
N'ara gjeth hardhie me kërkue.

Kush ka shumë fëmijë, o bir, kështu rron.
Se çdo gojë don bukë, çdo trup këmishë.
Zani i saj më dukej se ankon
Për barrën e randë — nji tufë fëmijsh.

Unë mendojsha: shtatë fëmijë? Po, shumë.
I merrsha me radhë, bijsha n'mendime:
Po mos t'ish ai, ajo, o unë. . .
Jo, secili vend kish n'zemër time!

Nanën time e pyesja unë shpeshherë
Për çdo gja, kur sapo hyjsa n'botë
Për lulet që çelnin në pranverë
Dhe për dhitë, që shkonin me kullotë.

Ajo qejfin nuk ma prishte kurrë,
Zemra e saj për mue ishte si gurrë.
Qysh në djep m'këndonte mue përhera:
«Ti m'u ritsh, o bir, me njiqind shqerra!»

Si shqiponja, veten rrezikonte,
Zogj' e saj nga vdekja t'i shpëtonte.
S'ishte ndenja e saj dhe aq e drejtë,
Por e bardhë si bora dhe e shejtë!

Nuk u rrita unë me njiqind shqerra.
Siç m'këndonte ajo mue përhera;
Por u rrita n'krah me mauzerin,
Fyt për fyt e sy për sy me Tmerrin!

Po të ishte gjallë ajo kët ditë,
Ndofta zemra prap kish me i ngri
Nga gëzimi që shikon fëmijtë,
Por do vdiste t'paktën n'lumtuni!

Do na mblidhte ajo posi kaçakët,
Si dikur, të shtatë nën një jorgan.
Dhe megjithëse burra sot, mustakët
S'do na i shihte. N'dhomën me tavan.

Do na rrokte si fëmij, papra
Kaqe vjet nga malli përvëluem.
Dhe laknorin kishte me na e nda
Si dikur njisoj. . . por mue ma shumë.

Por gëzim dhe ma të madh do kish
Kur të shihte se çati i vumë
Gjithë atdheut, q'arna-arna ish,
Dhe kasollet varfanjake mbluem;

BABALLARËT

(Poemë)

1.

Në shpate ngjiti e nga shpatet zbrisni
Të hollë si kosore e jataganë;
Kutitë hapni e çibukët ndizni,
E gjunjët, çlodhni,

baballarët tanë!

Ju shpien udhët në ara e qytete
Dhe s'prehi kurrë

e s'rrini kurrë,

Po gjithnjë kërkoni nëpër jetë,
Goditni me çekan e mbillni grurë;
Dhe hapni libra e gazeta hapni
Dhe, ulni mbi gërma kokën;
Mendimin e shekujve mundohi ta kapni,
Mendimin e shekujve e mendimin e kohës.
Dhe gërmat, të radhitura me mundim si duaj,
Për tokën e për ju tregojnë në letër
Shkruar nga moshatarët tuaj, e nga bijtë tuaj,
Nga gjyshërit e stërgjyshërit e vjetër...

2.

Dhe shqetësohi shpesh për punën tonë
Tek kuvendoni parqeve.

iëmenjve.

Të bardhat kokë tundni e mendoni:
«S'ua ha dot qeni shkopin qerratenjve!»
Mendimi juaj zgjatet edhe zgjatet
Nga kokrra e grurit

gjer te qeveria;

Kapton luginat,

fushat edhe shpatet.

Nga lëmi i fshatit

gjer te gjethësia. . .

Qëndroni festebardhë e mjekëroshë
Në brigjet, ku godet një lumë i lashtë.
I lashtë, valëegër e thinjoshe,
Më i lashtë

se me mijëra etër bashkë.

Dhe shihni si lag djersa jonë digën,
Dhe shihni si bie djersa nëpër valët,
Që futnin në kasolle tmerr e frikë,
Kur shfrynin si rrebesh me nëntë ballë.
Dhe thoni më me ngadalë:

«Të rinj kur qemë,

Për mjeshtra grazhdesh njiheshim nga lumi
Po bijtë tanë grazhde-diga ngrenë,
Që lumin, si në djep, ta zërë gjumi;
Nga pisha nxirrnim dritën në ato mote,
Nga uji nxjerrin dritën bijtë tanë!»
Dhe rrini bregut veshur me qillota,
Të hollë si kosore e jataganë.

Në qiell ngrini sytë tuaj të mplakur
Dhe shihni

vija-brazda reaktivësh,
Që dridhen në agimin e përflakur
Dhe ju kujtojnë gërmat arabishte...
E thoni me ngadalë:

«Të rinj kur qemë,
Në arabara hipnim, e në qerre,
Po bijtë tanë poshtë e lënë dhenë
Dhe ngrihen sipër reve!
Ahere krahë kishim ne të zinjtë,
Po koha krahët na i kish prerë!»
Çibukët i përpiqni në shkëmbinjtë,
Duhan i fortë gurëve bie erë...

3.

Ju,

baballarët,

mendime tirni, tirni.

Ju,

baballarët,

natën s'keni gjumë,

Mejtoni si, ne vendin nikoqirim

E thoni:

«Bijtë kanë andralla shumë!»
Dhe vjen tek ju me vrap zhurmë e turbinave,
Vjen kollë e buldozerëve të hekurt,
Vjen gulç i mbytur i maqinave,
Vjen erë e kallëzve të pjekur...

4.

Kjo zhurmë e erë pa gjumë ju lë, natën,
Se hapin tonë ndiqni,

rrini pranë;

Të bardhat kokë tundni buzë vatrës:

«Të fortë dolën bijtë tanë!»

Eh,

baballarë,

kjo vatër ne na polli,

Këta, thëngjij të kuq na mbajtën nxehtë,

Ky lesh velenxash trupin na mbështolli.

Ky prak na nisi udhëve në jetë. . .

Në dejtë tanë gjaku juaj ecën

I nxehtë,

si në motet tuaja rinore,

Kur vriteshit me plumb për të vërtetën

Në brazda e në male me dëborë,

A s'ishit ju ata që me Selamnë

U derdhët, kur rënkonte Vlora jonë,

Nga grykat zutë topat italianë,

Rrëzuat me tre plumba një ballonë?

A s'ishit ju ata që me Bajramnë

E ndërruat në legjendë Dragobinë?

Me gjoks i pritët plumbat dhe murlanë,

Me plagë e mbartët udhëve urinë? . .

5.

Ne shpesh

në faqe malesh,

nëpër gurë,

Zbulojmë ndonjë top të heshtur
Me rrota të copëtuara,
të murme,

Diku hendekut hedhur. . .

Dhe themi të mejtuar:

«Baballarët

I bënë të pushojnë këta topa,
Gatuar me çelik nga ustallarët,
Mësuar e stërvitur nga Evropa. . .»

Ne shpesh

mejtohemi

nëpër muzera,

Tek shohim varur stendave të ndritshme
Nagantë,

jataganë

e maliherë,

Të vjetër e me marka të çuditshme

Dhe themi:

«Baballarët tanë i mbajtën,

Nga brezi nuk i hoqën kurrë

Dhe në llogore hasmëve u vajtën,

Kur s'patën plumba,

shtinë dhe me gurë!»

6.

Ne shpesh

mejtojmë

e hidhemi në vite,

Kur ju mbi hasra edhe dru prej pishe

Ushtarët e revolucionit rritët

Me thërrime buke e thërrime gjize.

Dhe ishim ne ata ushtarë — ëndrra,
Që hapnim sytë në odat, murenxira,
Që binin erë qepë e erë mëndra,
Që binin erë hudhër e kumpira. . .
Që hapnim sytë nën kabatë e lashta
Përcjellë nëpër fyell e gërnetë
Nën trarë e çati me rrashta,
Që ngritën me mundime pleqtë.
Nuk fjetëm në krevatë e në susta,
Siç flinjin moshatarët tanë në botë,
Dhe nënat mbi djepet e ngushta
S'na varën kuklla,

po gjerdhanë me lot.

Me drutë e pyllit bëtë djepet tona
Dhe plumba nëpër drutë e pyllit gjetët
Mbi plumba,

futur në pelena.

qamë,

Mbi plumba

ne,

fëmijët tuaj,

fjetëm! . .

7.

Kështu na bëtë burra,

baballarë!

Ne qemë ushtarët e revolucionit,

Që me durim të fortë prej kopshtari.

Guximin çast më çast ju na mëkonit.

E thoshit:

«Shtigje të mëdha do çajné,

Të tjera nga të baballarëve!-
Dhe ikëm nga shtëpitë partizanë,
Dhe ikëm larg pas komisarëve.

8.

Dhe morëm pas ëndrrat tuaja të mira,
Më të bukurat ëndrra shekullore
Për lirinë e për tokat e lira,
Për njerinë e për vatrat paqëtoë;
Dhe i bashkuam me ëndrrën tonë të madhe,
Me ëndrrën që quhej komunizëm.
Ju kuvendonit në ara e livadhe
Dhe ju dukej kjo fjalë më e rëndë se qilizmë.
Po kur armiqtë merrnin nëpër gojë
Dhe fyenin ëndrrën tonë të shtrenjtë,
Para saj ju vinit gjokset si dëbojë,
Si para altarit të shenjtë.

9.

Në shpate ngjiti e nga shpatet zbrisni,
Të hollë si kosore e jataganë,
Kutitë nxirrni e çibukët ndizni,
Për bijtë mendjen vrisni.

etrit tanë! . .

Po ndodh që herë-herë ju prishet gjaku.
Kur ne ndonjë zakon të vjetër shkullim;
Ju heshtni me çibukë te oxhaku
E kokët nëpër tym duhani ulni:
Mëri u mbani mbesave të bukura,
Gishtërinjtë e thatë tundni rreptë,

Kur kthehen natën vonë faqeskuqura.
«Na bëkan dashuri me djemtë!»
Por kur ju del inati, lini mashat
Dhe mblidhi një nga një nëpër sofate.
Mendimet zgjatni larg

si brazdat,

Si shtigjet nëpër mal e monopate:

«Eh,

ka lezet zakoni,

mor të urtë,

Na ndoqi pas zakoni nëpër mote,

Si kjo kuti me pak duhan të butë,

Si ky çibuk me pak duhan të fortë.

Kjo guna jonë ç'llohë e ç'shira hoqi!

Të ndahesh nga zakoni

s'qenka lehtë,

Ky djall çerep

të tillë brumë poqi

Nën këtë saç

të rëndë

e të nxehtë! ...»

Po,

baballarë,

e keni të vështirë

T'ua veshni brucin ligjeve të reja!

Po me zakonin s'ikte blozë e nxirë

Dhe s'ngrihej Azotiku

e Va-Deja!

Po me zakonin ëndrra jonë e bukur,

Që ju e mbrojtët para bajonetës,

Nuk kthehej në turbinë e në bukë,

Nuk bëhej jetë...»

Dhe lëngje vargjesh derdhin mbi «të vjetrit»
Ndër kabaretë modë e «izma» mburrin,
Si setra demodé i flakin etërit!
E dini

        cilët janë,
                baballarët?

Ata sot hedhin tuist fytyrëflakë
E nesër vrasin vietnamezë në arë,
E nesër ngasin tanket nëpër Pragë!

11.

┌ Ju,

        baballarë,

        keni djem të mirë,
Se ëndrrat i bashkuam në një ëndërr,
Se grurin tok e kemi shirë,
Ndaj njëri-tjetrin nuk e shohim vëngër |
Dhe kur dikush,

        këlysh mikroborgjezi,
Me petkun progresiv na vjen vërdallë
Dhe sherrin etër-bij kërkon të ndezë,
Ja shkulim dhëmbë

┌ Dhe kur dikush

        e dhëmballë...

        me pantallonat-tuba
Mundohet të ngërdheshet para jush
Në trotuar,

        sikur të lozë rumba,
Ne nxehemi e bëhemi si prush!
Dhe kur dikush

        ka turp me ju të rrijë
Në restorant e kafené a klub,

Ne me përbuzje sytë i vetëtijmë
Dhe ndofta mund të rrihemi me grusht;
Kërkënd s'lejojmë ne me ju të tallet,
O baballarët tanë,
Se ju mbi shpina mbajtët tërë hallet
Dhe Shqipërisë i dolët zot

me jataganë!

Dhe gjithshka e bukur e bujare
U ngrit mbi supet tuaj hekur,
Nga peshë e kohës kërrusur edhe vrarë.
Nën saç të kohës thekur...

12.

U mplakët,

baballarët tanë,

u mplakët!

Ndonjë prej jush mbyll sytë ndaj të gdhirë
Dhe pranë vatrës prushin lë dhe flakën.
Çibukun dhe duhanin e papirë...
Dhe ne lexojmë, ndër nekrologjitë,
Rrethuar me korniza, emrat tuaj
Dhe heshtim për një çast të trishtë
Mbi torno,

diga,

libra,

duaj...

I njohim mirë ata dy sy të urtë,
Mes katër vijave të zeza vënë,
Në një nekrologji të shkurtër,
Që këndin e gazetave ka zënë...
I njohim mirë!

Ashtu ju kemi parë

Në vatrat e shtëpive partizane,
Kur bukën dyzet copë e kemi ndarë,
Kur njëzet veta hidhnim tre jorganë,
Kur vajin e fëmijëve të mitur
E digjnit në kutinë e vjetër,
Që oda të ish e pastër dhe e ndritur,
Që ne të shihnim sytë e njëri-tjetrit.
A s'ishit ju

që në nëndor shtëpinë
E hapët edhe çelësat na dhatë,
Dhe lindëm ne te vatra juaj Partinë
Mbi një rrogoz e një minder të varfër?
A, s'ishit ju që mbajtët Enver Hoxhën
Dhe rrobat bërë qull në mal ja thatë,
Opingat partizane, grisur shqotës.
Ja qepët, kur rëndonte nata e gjatë,
Kur malet në stuhi e zulm gjëmonin
Marshimeve të dimrave mes borës;
Kur nën helmeta të egra e përgjonin
Banditët e Berlinit e të Romës?
A s'ishit ju që shtigjeve brigadat
I nxorët, nëpër breshër e furtunë
Në grykat e përrenjve e në shpatet.
Kur shkrepat nëpër plumba bënin zhurmë?
A s'ishit ju, që vinit nëpër burgje
Dhe zemër neve,

bijve tuaj,
na jepnit

Dhe iknit shpirtcopëtuar, nëpër muzgje
Dhe tundnit kokët:

«Djema,
mos u epni!»?

A s'ishit ju që bijtë, kur iu vranë,
Dyfeqet stërgjyshore hodhët krahut.
Në feste vutë yjet partizanë,
Përgjysmë latë brazdën edhe vrahun?..
Ju njohim mirë:

Ashtu ju kemi parë,
Të dashur,
kur ne zbrisnim në lugina,
Dhe ju na përqaфонit,
baballarë,
Dhe xhepet na i mbushnit me mollçina. . .

13.

Dhe ne u bëmë baballarë,
baballarë!

Dhe gjaku, i përcjellë nga epoka
Te bijtë, le të rrjedhë në damarë,
Që pulsën si çekan ta ndjejë toka!
E tillë qenka jeta:

valë-valë
Në dhenë e lashtë baballarët vijnë
Me një mendim të brezave

në ballë,
Si lapidar i bardhë në kodrinë.
Dhe ne na shqetësojnë bijtë tanë
Dhe shpesh për ta mendimet na trazojnë.
Se shekulli ka diell e tramundanë
Dhe s'është karamele koha jonë.
Në veshët tanë plumbat vërshëllejnë
Ndaj erën e barutit,

përmes shkrepave,

Ne dimë ta nuhatim e ta ndjejmë
Në largësinë e treqind kilometrave:
Nga lartësi e majave alpine,
Ku bora s'e zhvesh gunën kurrë,
Gjer poshtë Konispolit në luginë,
Ku krahët portokalli tund mbi grurë...
Dhe bijve tanë u themi ashpër:

«Kërkoni,

bij,

e ndeshuni në jetë

Dhe çani rrugë të mëdha

shpirtpastër,

Siç çanë baballarët tuaj të rreptë,
Dhe mos harroni kurrë baballarët,
Që maleve të ritë e tyre lanë,
Që qenë në revolucion ushtarë
Dhe erdhën me fitore në Tiranë...»
Pa çka se ndonjëherë shajmë rëndë
Dikë nga bijtë tanë çamarokë.
Ata me muskuj dhe me mendje
Më lart se etërit do ta ngrënë këtë tokë,
Se dheu i saj dhe uji i saj i kaltër,
Nën qiejt, që gjëmojnë e ndritin,
Nga vatra gjer në vatër
Veç breza burrërorë
rritin...

14.

U mplakët,

baballarët tanë,

u mplakët,

I mbushët xhepe e torba plot me vite;
I përcëlluat gunat nëpër flakët,
I gristë tallaganet në syngjitë
Dhe mbetët gjithnjë të hijshëm,
Bujarë e të çiltër si furtuna,
Me ballë të brazduar nga mendimet,
Me duar të lëruara nga puna.

Dhe shkojnë motet,

bën të sajën koha,

Ju mplaki edhe kërrusi si kosorë,
Po para nesh ju ngrihi si epoka,
Fisnikë,

madhështorë! ..

Prill, 1969

MËNGJEZ VOTIMESH

Mëngjez, diell.
Për drejtësinë, e dashur, votuam, 20
Për atë drejtësi
Që ëndërruam
Dhe unë e ti.

Lemë të pi
Gazin që ndrit në sytë e tu,
Gazin që po të çel në buzë,
Gazin që m'ep me dorën kupë.

Mëngjez, diell.
Rruga në shend shëndrit.
Një palë venë,
Një palë vijë
Shtegtim për drejtësinë —
Ky shtegtim në kaqë dritë.

Një vogëlush mëson të rendë
Mbi xhade.

Gjyshi mezi e ndjek
Edhe bërtet:
— Ilir!
Pastaj të lirë e lë
Të rendë.

Bulevardi rrëshqet
Midis dy gjerdhesh të praruara.
Nëndor, pothuaj kanë lulëzuar
Mimozat lajmëtare të pranverës.
Të voglin e ndjell
Gjith' rrezatimi, që feston.
Gjyshin e dehu vlaga e vjeshtës
dhe zemra e tij përgjon
Zërin që buçet
Në radio për rininë.

Mbi pedestal, Naimin
Përjetësisht e frymëzon
E flakta dashuri për njerinë,
Vëllazërimi botëror.
Dhe nga një prak graniti
Buçet thirrje e Leninit mbi Tiranë,
Si botës anëmbanë,
Për drejtësinë,
Për çlirimin botëror.

Pate menduar ndonjëherë, o gjysh.
Që të votosh për drejtësinë?

Çdo zhubr' i fsheh tek ti
Njëj plage historinë.
Ke njohur dëshpërimin,
Njeh shpëtimin
që kush e di sa pate ëndërruar.

Drejtësia qe ëndërr fshikulluar
Nga kërbaci i kromosur
I xhandarit;
Endërr përqeshur
Nga turiri i gjakosur
I mbretit;
Ëndërr therur
Nga shishi i sterosur
I fashistit.

Gjyshi i qesh mëngjezit
Tamam si drejtësisë.
Më nuk e tremb
Vrapi i guximshëm i fëmisë:
Të rendë,
Le të rendë,
Të gjejë fluturën krahëshkruar nëpër fletë.

Mëngjez, diell.
Mbi bulevardin «Shqipëria e re»
Si lumë qenke bërë sot, hare.
Midis dy gjerdhesh prarimi.
Është burimi

I vet' drejtësisë,
I Partisë,
Që gurgullon nën diell.

Për drejtësi kemi votuar,
Ashtu si patëm ëndërruar.
Gazi gufon!
Ne kupën plot ta pimë nga kjo verë.
E dashur, është verë e jetës sonë.

16 nëndor 1958.

DE RADA

Tej detit, larg, i zyrtë mbet De Rada,
Bastuni i tij, që brodhi horë më horë;
Nën tinguj fjetën të tijat flokë të bardha
Dhe mjekra e tij e bardhë si dëborë

Lëkur' e rreshkur i ra mbi kraharorë.
Iu mbyllën sytë e buhavitur.
Për ku po nisej gjaku arbëror.
Për ku i djegur, i zhuritur?

Që bushtra erë të mbërrinte gjer te shtrati?
Ja, Milosaua mbet te lum' i Vodhit,
Po gjaku i tij në këngë e rreshta
Një shekull krejt kulloi e rrodhi.

U ftoh në vatër heshtur hiri i fundit,
Palltua e rëndë rri varur në peronë,
Buçet e rreh stuhia rreth katundit,
Maki po hesht e San Demetër Koronë.

Në xhep e mykur një copë buk' e thatë,
E zhveshur krejt e ftohta dysHEME
Dhe miu breu ndofta atë natë
Një copë nga «Pa fanmi Skanderbe».

Ai thërret, atdheu i përgjigjet
Me bubullimë valësh përmbi shur;
Ai thërret, në flakë lindja digjet,
Në brigjet tona hapet si flamur.

Dhe niset mes dallgëve të vijë
Dhe zgjat gishtrinjtë, tutje erën prek,
Se tokë e huaj shtrat nuk mund t'i rrijë,
Se tokë e huaj ështëërat i djeg.

JU FLET TIRANA

Ecte mësuesi shtigjeve të malësisë,
I rrihte trupin breshni e tramundana,
Pranë i buçiste zani i partisë:

«Ju flet Tirana. . .»

Mbante në gjoks biletën e ushtrisë.
Buçiste lumi i Kirit me rropama,
Naltohej përmbi zhurmën e stuhisë:

«Ju flet Tirana. . .»

Ndalu, i thoshte breshni me zemërim,
Pse nuk qëndrove, n'shpi e smurë asht nana,
Nga radioja buçiste si kushtrim:

«Ju flet Tirana. . .»

Qyteti asht në festë, ti lejë ke,
Ty të pëlqejnë teatri, filmi, mbramjet. . .
Po radioja vazhdonte me hare:

«Po japim lajmet. . .»

Kush vlen ma shumë, detyra apo jeta,
Na paske marrë dhe radion e shtëpisë?
Përgjigjej çiftelia dhe gërneta:

«I këndojmë partisë. . .»

Ti nesër paske mësim, eh, pun e madhe!
Rrogën e more, gëzo lejën tande,
Radio Tirana jepte kësaj radhe

«Kangë partizane. . .»

«Flokëqethun ti nuk matesh dót me mua»
I foli e tërbueme tramundana.
Mësusi buzëqeshte, tue ndëgjue:

«Fliste Tirana

E prisnin malësorët me festue
T'kuqin nandor, së bashku ndër këto ana,
Me u mbledhë aty te shkolla e me ndëgjue
Kur flet Tirana

Me këtë andërr u gremis në humnerë.
Mali gjëmoi dhe qeshi tramundana.
Po spikeri buçiti si përherë:

«Ju flet Tirana. . .»

Ai prap udhëton ndër shtigje të malësisë.
E shohin, e dëgjojnë si katër ana,
u flet për të gjithë zemrave t'Shqipnisë:
Radio Tirana. . .

PAS MBLEDHJES

Ty të kritikuan
Dhe veten kritikove,
Dhe dole nga mbledhja. . .
Dole kokulur, i skuqur, sigurisht,
Ashtu si sëpata që del nga kovaçi,
Pakës e skuqur, e nxehur,
Por e kalitur, e mprehur, dyfish,
Dhe bie
    mbi trungjet
        e vjetër
            pastaj,
Dhe trungjet e vjetër i ndan më dysh.

ATO MAJA RRIPA-RRIPA...

Ato maja rripa-rripa seç gjëmojnë,
Ndizet lufta për liri e derdhet gjak.
Janë trimat partizanë që luftojnë.
Janë bijtë e Shqipëris' që marrin hak.

Sot po dridhet tirania anembanë,
Sot po digjet e po bëhet shkrumb e hi,
Se u mbushën malet plot me partizanë,
Se u ngrit sot gjith' rinia për liri.

Më përpara një flamur të kuq në duar
Dhe një torbë me fyshekë e një dyfek,
Të cilitur prej fashizmit, të copëtuar,
Turren trimat e luftojnë shtek më shtek.

Sot po dridhet tirania anembanë,
Sot po digjet e po bëhet shkrumb e hi
Se u mbushën malet plot me partizanë,
Se u ngrit sot gjith' rinia për liri.

Viti 1943

ISHIA KAQ I VOGËL...

(Poemë)

U dola përpara agimeve të mëdha,
Kur bota përtypte
Hekur... hekur... hekur...

Në kurrizin e globit
Marshonin ushtri të çuditshme:
Ushtri njerzish, gavetash,
Ligjesh, galetash,
Ushtri bataniesh
E flamujsh.

Inkuizitorët modernë të lirive të reja
Marshonin — hordhi, nën helmëta.

Nën helmëta — qelbje mejtimesh.
Nën helmëta qelbje prej krimesh.

U dola përpara' agimeve të mëdha,
Kur bota, me nofulla të veta,
Përtypte tragjeditë e saja.

Dhe bënte ftohtë. Ftohtë. Ftohtë.
Unë ecja me këmbë të zbathura,
Mbi mendime të ngrira prej frikës.
Putrat më çaheshin, nëpër ngrica ndjenjash
Të thyera, si copëra qelqesh.

Dhe bënte ftohtë. Ftohtë. Ftohtë.
Dhe vetëm marrëzia e botës digjesh.
Njerëzit në marrëzinë e tyre ngrohnin duart.
Rruzulli shëmbëllente me një buall
Me lëkurë të përzhitur,
Që përtypte vetëm hekur... hekur... hekur...

Isha kaq i vogël
Para çmendurisë së madhe të kohës;
Isha kaq i paditur
Para tradhëtisë së mençme të botës.

Unë isha i vogël, kërthi
Para krimeve të thinjura.

Dhe me sy të pafajshëm feminorë
Shikoja në ato ditë luftrash i tmerruar,
Si në retinën e syve të shqyer
Të shekujve.

Dhe me turmat, që vërshonin si lumi,
Rreth prushit të marrëzisë njerëzore,
Vajta dhe unë të ngrohja duart.

Dhe më mori gjumi . . .
Dhe më zuri gjumi . . .

II

Dikush, me dorën e tij të ashpër,
Më shpupuriti flokët
E më ngriti peshë në ajër.
U zgjova me llahtar,
Kur ai më tha: «Mos u frikëso . . . mos u trishto . . .
S'ke ardhur në jetë
As vonë e as tepër shpejt,
Ke ardhur në kohë.»
Dhe me gishtin e tij të madh
Më shtypi majën e hundës përpjetë
E qeshi.

Ngà e qeshura e tij horizontet gjëmonin —
Ishte revolucioni . . .

Më shkoi dorën e ashpër
Nëpër flokët e shpupuritur
Dhe përnjëherësh nën kafkë
U përflakën mendime të ndritura

Dhe pashë
Nëpër gërmadha, mes atij të ftohti,
Të shpërthenin prapë mendime të bukura.
Me kapotat e leshta mbështilleshin liritë.
Nga rrudhat e ballit të botës,
Rinia e jetës' lindte
Si mes valëve të detit një Afërditë.

Unë ecja zbathur mes atij të ftohti
Dhe'ndjeja: kurrizin e globit
E përshkonin mornica gëzimi,
Uturimat e revolucionit.

Nga e qeshura e tij, si e qeshura e një demoni,
Kohërat gjëmonin. . .
Rruzulli përtypte hekur. . . hekur. . . hekur. . .
Nën çizmet me gozhda të SS-it
Ëndrrat e njerëzve
Si copëra kallkani thyheshin.
Po`njerëzit filluan të pyesin:
«Pse kështu?»
Njerëzit thoshnin: «Mjaft më kështu!»

Dhe bisedonin
Me revolucionin.
Dhe unë me lehtësinë
Që zgjidh një gllomçkë të shamisë,
Zgjidha ashtu
Kuptimin e madh të historisë.
Unë e kuptova: njerëzit bëjnë historinë,
Kur pyesin: «Pse kështu?»
Kur thonë: «Mjaft më kështu!»

III

Unë i përkas revolucionit,
Asnjë medalion,
Asnjë distinktiv nuk mbaj në krahëror,
Veç si medalje të thjeshtë kujtimi
Plagën e shokëve të rënë.

Rreth qafës
Nuk vara kurrë
As Jesu Krisht e as Gjysmëhënë.
Mbjaj hajmali një copë të flakës
Së revolucionit.
Unë jam i turbullt, si dallgët
E turbullta të revolucionit.

Që kur e kuptova se gjithë bajonetat,
Gjithë piramidat,
Gjithë ligjet gjakatare.
S'vlejnë as sa karficat, me të cilat kopsitim
Flokët e vajzave — i përkas komunizmit.

Eci nëpër botë e shtrydh e rrufis,
Si limon të verdhë, dashuritë,
Mendimet, dëshirat. I shtrydh, i rrufis.
Dhe pastaj,
Si limonin e verdhë — i hedh tej.
Vetëm njërit i qëndroj besnik
Përgjithnjë e gjer në vdekje — komunizmit!

Unë jam i turbullt.
Dhe botën mund ta shoh të kthjelltë
Vetëm mes dallgëve të turbullta të revolucioneve.

Eci në jetë,
Jo si provincial i gjorë, që sytë i shqyen
Nga dritat e reklameve të neoneve.

Të gjitha dritat e horizonteve,
Të gjitha dritat e mendimeve të revolucioneve
I futa
Dhe ndjej vibracionet e gëzuara të tyre
Nën këtë këmishë të pastër me lulka.
Dhe nuk i lyp kurrkujt as urrejtjen e as
dashurinë,

As mbrojtje e as ndihmë.
Më mjafton që me dorën e tij të ashpër,
Flokët m'i shpupuriti revolucioni im.

Unë
U dola përpara agimeve të mëdha.
Nëpër muzgjet e tyre eci
Mbi eshtra e skelete shekujsh.
Dhe kur lodhem — për t'u çlodhur —
(Më dëgjoni?),
Për t'u çlodhur kryet e turbullt pështes
Mbi supe të revolucionit.

BALLADË E DJALIT

Tridhjet' këmbësorë, një daulle-bum,
Me vdekjen ngarkuar ecin kuturum.

Një djalosh gjermanët para e kan' marrë.
Vetëm sepse tha: «vdes si shqipëtar».

Ndizet flak' baroti, 'tridhjet' batare,
Si një lis vigan djali ra përdhe.

Po atje, pa pritur, mbinte lart krenare
Zëmra e djaloshit përmbi lapidare.

ULLINJTË

(Shënime nga një aksion)

Ullinjtë flinin.

Ma tutje flinte deti.

Degët e mundueme dhe të përdredhuna nga dhimbja
e kohnave

Lëkundeshin nën qiellin e blertë të gjetheve.

Që herët

Në breg loznin fëmijët e peshkatarëve,

Peshkatarët flinin akoma pas natës së ujnave.

Fëmijët loznin përballë ujnave dhe ditëve të panjo-
huna e të gëzueme.

Befas ra daullja.

Zhurmat iknin mbi rivierë.

Fshatrat e varuna mbi mjergulla u zgjuen.

Zhurmat iknin, iknin

Mbi dritat, që u ndezën si galaktika ndanë detit,

Mbi minutat e fundit të natës.

Mbi luginat,

Mbi shkambinjtë.
Daullja, që ra që me natë,
I zgjoi edhe ullinjtë.

* * *

Nga sfondi shkëputen udhët, oxhaqet, betonarmetë
e para,
Qytet i dashtun, gjysmëvizatue nga dielli që po lind!
Maqinat ulërijnë në mal, si delet,
Po vijnë kolonat me pyjet e fidanave ndër duer.
O, këto s'janë fidane,
Po kodra me ullinjtë!

* * *

Bie daullja.
Pyjet e pafund të ullinjve zhurmojnë ndër duert e
njerëzve.
Mbi degët e tyne të njoma zhurmon era pa da.
Unë renda në këtë peisazh të gëzuem që e mbanin
njerëzit ndër duer

Dhe pashë shamitë e bardha dhe të bukura
Të mbledhëseve të ullinjve,
Që mblidhnin me kangën e tyne
Kokrrat nëpër bar. . .

Qeshnin shamibardhat dhe vraponin
Nga ullishtet që mbollën ilirët me patërshana mbi
bregdet.

Vajza! Këta ullinj nuk i mbollën arbërit harkëtarë,
Po aksionistët e vitit 70.

* * *

Ecim njerëzit me ullinj të mbi rivierë,
Deti fle ende.
Asht akoma natë.
Pyjet me ullinj të lëvizin mes kodrave,
Para erës që i ndjek:
Ku e shpien këtë peisazh?

* * *

Riviera dhe njerëzit. . .
Vërtet, ku e shpien këtë peisazh të gjanë?
Do ta varin mbi kodrat e kaltra, ndanë detit,
Siç varim ndanë dritares një kuadër.
Daullja, që ra që me natë,
I zgjoi dhe ullinj të pleq,
Ullinj të madhështorë, si mbretnit ilirë
Dhe në kujtesën e tyre të gjelbër u zgjuen
Arbërit shigjetarë
Me patërshana dhe ullinj të ndër duer. . .

Ullinj të mbajnë mend gjakun dhe luftën,
Etnit, që kaluen nën ta dhe na i vranë:
Ata ngritën kokët nën format mitologjike të reve,
Panë qiellin e gjelbër të gjetheve,
Degët e ullinjve,
Që u përdrodhën nga dhimbja për ta.

* * *

Dikush e këndoi kangën e ullinjve;
Rrihte dheun përreth drunjve, që lëkundeshin
Si në një valle popullore,
Gemat e blertë ranë, si flokë mbi të dhe qeshi
Ai që këndoi kangën e ullinjve.

* * *

Ndodhi kështu:
Në një ditë lindën gjithë këto pyje.
Në fund u ulën aksionistët mbi bregdet dhe menduen:
Ç'emën t'u vemë ullinjve?

Pastaj zbritën me kangë nga kodrat.
Zani i gajdeve nga ullinjtë varej:
Lanë pyjet me ullinj mbi detin e kaltër.
Sikur lanë një lule mbi dritare.

KUR ZGJOHEN BJESHKËT

Kur zgjohen bjeshkët, hedhin sytë nga fushat,
Afish i mëngjezit ndez dëshirën për punë;
Shamitë e aksionit zbukurojnë gushat
Siç zbukuron kodrat, pranverës një lumë.

Shamitë e aksionit dhe pantallonat gri
Mbetën në trupin e cucave malësore
Një kujtim i bukur — peisazh i ri
Mbi shkrepat dhe shamitë e zeza shekullore.

Me flokë të lirë shpupuritur në fllad
Të parat rendin këto cuca përsëri
Aty ku hapet rrugë e re në fshat,
Duke thyer shkëmbenj dhe koncepte me qysqi.

PRANË ULLINJVE

Po të pres, e dashur, te ky trung i lashtë.

Mbrëmja, ja, u ul
Mbi kurriz të ullinjet.
Drurët nëpër gishta
Yjet numërojnë,
Porsi pleqtë e moçëm netve tespiket.

Te ky trung i lashtë unë rri e pres.

Ky ulli i moçëm me degët e tij
Mbulon heshtjen time,
Ky ulli i moçëm,
Që rrënjët ka shtrirë thellë lashtësisë.
Kushedi se ç'dorë e mbolli këtu:
Ndoshta dy të rinj
Si unë e ti,
Dy stërgjyshër tanë
Që as varr, as emër përmbi tokë s'kanë.

Kushedi sa herë u ndërruan shekujt
Dhe të kërrusur shkuan
Nën degët e tij,
Kushedi sa herë e shkundën me shufër,
U përkulën shekujt
Duke mbledhur kokrrat
Nën këtë ulli!

Hej ulliri i moçëm,
Që me këto degë mbulon ankthin tim!
Këtu ku rri unë,
Sa pushkë ja morën këngës për liri?
Dhe pastaj aty,
Ku qëlloi pushka.
Flokë dashurie,
Puthje dashurie erdhën dhe u derdhën.
Apo, jo, ulli?
. . . Dhe shikoje ti në ditët me mjegull.
Qysh, pas çdo beteje,
Vlora zgjaste dorën të prekte Sazanin.
Porsi nëna natën, që zgjohet shpeshherë
Të shikojë djalin. . .

Ti, e dashur, s'erdhe
Që të ndjenim bashkë
Parfumin e verdhë,
Që hëna ullinjve mbrëmjeve u derdh.

Ti duhej të vije,
Që ulliri i moçëm të mos e mbulonte
Vetëm heshtjen time

Dhe brengat e tij,
Porse puthjet tona sonte të mbulonte.

Por nuk do trishtohem,
S'do ta mbaj vetëminë mbi lotët e mi.
Unë fare mirë
Mund të rri i heshtur
Nën këta ullinj,
T'i ndjej frymën tokës, tokës aq të shtrenjtë,
Të gjurmoj ku jeta
U përlesh me vdekjen,
Të gjurmoj ku rrënjët i ka shtrirë jeta.

Dhe kështu i vetëm
S'do bie në mendime
Pse s'u duke ti,
Por nën cip' të mbrëmjes dhe nën hijen time
Do kërkoj, e dashur,
Tjetër dashuri.

Dashuri për tokën,
Dashuri lirie,
O, kjo natë e ngrohtë, sa e bukur qenka.
Ti duhej të vije!

RRËKEJA RRJEDH NËN KAPOTË

Rrëkeja rrjedh nën kapotë,
Këmisha ngjitur kraharorit.
Ushtari, bërë njësh me tokën,
Shënon. Fryn era e dhjetorit.

Nga shqekëza nuk e heq synë. . .
Ja, del e fshihet prapë «armiku». . .
Shënon, shënon e nuk merr frymë.
M'e ftohtë dora se çeliku.

Rrufeja shkrep, po nis stuhia,
Tërbuar i rreh brigjet deti.
Ai shikon si merret vija,
— Shëno më lart, ushtar Ismeti,

Që shpejt të ftohet plumbi i parë,
Në gji të hasmit shpirtmizor,
Po qe se rrugën do të marrë
Drejt bregut tonë arbëror.

Rrëkeja rrjedh nën kapotë,
Por ç'mund t'i bëj' vesa betonit!
Ushtari bërë njësh me tokën...
Dyshek kjo baltë e poligonit

VITET GJASHTËDHJETË

(poemë)

1.

Shekulli po kapërxente mesin e vet
I kërrusur nën peshë ngjarjesh dramatike.
Vjeshtë e vitit 1960
Gjethe e regjime rrëzonte tek ikte,
Vjeshtë e zakonshme tiranase.

Gumëzhinin

Nga studentët e kthyer trotuarët.

Si fluturat,

Vajza të nxira në pushime plazheve
Hanin akullore,
U telefononin të lumturve.

Urbanët, të mbushur me punëtorë të turneve,
Ngadalësonin ecjen te Rruga e Dibrës...
Gjithshka ishte e zhurmshme dhe e bukur
Në prak të festave dhe të dimrit.

ho } Dhe ndërkaq, në heshtje,
Në horizont të revolucionit, të botës sonë,
Duke dalë nga thellësitë e mjergullta të vdekjes,
Prapë qe shfaqur një kalë troje.

io } Dhe vinin re njerëzit në ato mbrëmje tetori
Në Bulevardin e madh, tek ktheheshin prej shetitjes,
Në ndërtesën masive të Komitetit Qendror
Gjithmonë e më vonë shuheshin dritat.

Një kalë.
Në barkun e tij mbi heshtat
Ushtarët e moçëm s'mbështetnin mjekrat.
Ish barku i tij sa salla Gjeorgjevskaja,
Ku Kongresi XX përbri tundte teserat;

Ish barku i tij i tmerrshëm.

Qindra Troja

ho } Prgatitej të gllabëronte përmes flakësh e zisë.
Përbri lokomotivës së hekurt të revolucioneve
Nisi kursin troku i drunjtë i tradhëtisë.

2.

Partia e Punës dha alarmin e para,
Alarmin e kalit që u shfaq kaç pranë.
Ata qeshën dhe vrapuan përsëri në banketë.
«Çto vy!»

me gojën plot ata thanë.

Por ne nuk qeshëm,
Ne faktet hodhëm.
Diçka orgurzezë faktet tregonin,
Ashtu si në mesjetë kur minjtë e ngordhur
Rënjen e murtajës paralajmëronin.

Lëvizjen punëtore e kërcënonte një sëmundje
E vjetër, por e tmerrshme:
Revizionizmi.
Qelqet e mëdha të kohës kjo flakë
I çau si një krismë.

Ata e prenë të qeshurën,
U vrenjtën;
Ata na bënë shenjë të heshtnim.
Kërcënimet e tyre vinin të shurdhëra
Si bubullimat në prak të vjeshtës.

Pastaj, kur panë se heshtje s'do të kishte.
E lanë zemërimin të derdhej.
Duke përplasur grushtin mbi tryezën e stepave,
Uluritën papritur:
«Mbledhje!»

3.

Një avion fluturonte në qiellin dimëror sipër maleve
Drejt verilindjes. Drejt verilindjes.
Re.

Re.

Re.

Shoku Enver Hoxha, mbështetur te dritarja,
Vështronte pejsazhin e gjerë mbi dhe.

Shkrep i fundit i maleve u duk dhe një herë
Nëpër mjergull,

sikur dha porosinë e fundit. . .

Pastaj toka të huaja.

Borë. Erë.

Avioni në djep furtunash tundej.

Ai nuk i hiqte sytë nga xhamet.

Re të zeza kudo: elektricitet, reshje,

Horizonte të zymta,

Heshta vetëtimash

Thyer aty-këtu si pas një përleshje.

Po shkonte drejt luftës.

Retë, që nxinin

Në horizonte, sajonin

kështjella,

llogore.

Avioni fluturonte nëpër barkun e qiellit

Mes shkretëtirës dimërore.

4.

Në Moskë kishin rënë ngricat e para.

Mbërrinin me radhë delegatët prej gjithë botës.

Prapë salla Gjeorgjevskaja.

Nën llampadarët

Reflekset e largëta të zjarreve të Trojës.

Nga muret vështronin portrete carësh,
Tryezat të vendosura në formë katërkëndëshi.
Busti i Leninit ngrihej përballë
I bardhë,

me një shikim të rëndë.

Atmosferë e nderë.

Bota e tërë

Mendjen atje e mbante ato ditë.

Ballë për ballë u gjendën në atë sallë

Partitë, shtetet, tradhëtitë.

Ra heshta e parë;

Salla u drodh.

Ata ulën kokët,

ata u kërrusën.

«Çto vy!» ata thirrën duke fshirë ballin

E përgjakur nga ciflat e bombave të akuzave.

Ata tundnin flokët e bardhë,

tundnin mjekrat.

Ata fshinin djersët,

u binin gjokseve.

Ç'po ndodh? Si guxoni?

Në veshë gjëmonin

Këmbanat e vjetra të Kremlinit të Moskës.

5.

Ditë të mbushura me luftë, net të dendura me

intringa,

Trokitje në mesnatë si në tragjeditë e Shëkspirit.

Në oborr të vilës së delegacionit tonë
vetura të zeza

Ndalojnë.

Trokitje në errësirën e ngrirë.

Trokit e zgjo. Trokit e zgjo.

Me radhë.

Shfaqen në ZIM-a të zez ata.

Trokit e zgjo. Mikojan. Susllov.

Torez.

Natë e zezë,

hata.

Presione. Premtime dinake. Shantazh.

Kërcënime. Buzëqeshje. Shantazhe të reja

Dhe ashtu, siç vinin, iknin nëpër natë si nëpër ankt

Me ZIM-at e tyre të zinj.

Trokit e zgjo. Trokit e zgjo.

Era mbi tokë

Ngrinte dëborën dhe gjumin e vërtiste si e marrë.

Sa të rëndë e kishe këtë fund vjeshte, moj Moskë,

Sa të hidhur këtë acar!

6.

Një avion fluturonte në qiellin dimëror ngadalë

Drejt jugperëndimit. Drejt jugperëndimit.

Re.

Re.

Re.

Enver Hoxha vështronte zyminë e maleve
Të zbardhura nga dimri,
jashtë, atje.

ho Po ktheheshin. Ishin të lodhur. Kolltukët
E butë dhe konfortë të avionit herë pas here
Zhdukeshin
Dhe atyre befasi i dukej
Sikur prapë çanin dëborën të zbardhur si ahër.

Ai vështronte trupin e paktë të atdheut,
Fshatrat, brinjat e zhveshura me erë,
Nga u ngjit kështu, si prej fundit të dheut,
Fjala e lashtë se bota «qeder».

ho Po ktheheshin.
Ai nuk i hiqte sytë.
Prej maleve të zbardhura, që nga retë dilnin
Dhe nuk mendonte se në flokët e tij
Gjithashtu ishin shtuar thinjat.

ho Dhe nuk mendonte se dhe ai do të zbardhej
Gjithmonë e më tepër si këto bokërima:
S'mendonte
Se malet e larta gjithmonë
Thinjen kështu
nëpër stuhi,
nëpër dimra.

7.

Nëpër pyllin e pafund të antenave të hekurta
Stuhia e propagandës frynte përmbi botë.
Kishte mbrëmje, kur
Më shumë lajme se ajër
Thithnin mushkëritë në atë dimër të ftohtë.

Në horizontet e ditëve të mbuluara nga retë
Dridhej fjala gërryese «përçarje».
Mbi ballë katundesh, mbi shqetësime qytetesh
Një mjergull e bardhë varej.

Përmes mjergullës avionët venin e vinin,
Nga pesha antenat kërruseshin e gati sa s'binin.
Tradhëti, lëviz.

tradhëti, ulëri,
Në aeroportin Vnukovo,
n'aeroportin Orli.

«Prerje marrëdhënesh Shqipëri-BRSS».
«Grindja me Kinën», «Prishja fatale».
Pylli i antenave gjëmonte e ulërinte
I qullur nën djersët e ftohta të ngjarjeve.

Bota nën flokë të shpupuritur radiostacionesh.
Kuaq trojanë me krahë avionesh.
Tradhëti, lëviz;

Tradhëti, ulëri

Në aeroportin Kenedi,
në aeroportin Orli.

8.

Çdo ciklon ka një qendër që quhet «sy».
Është syri i ciklonit si syri i ciklopit.
Në synë e ciklonit, në ballë
të furisë
Ne u gjendëm ahëre në atë dimër të ftohtë.

Kështu ishim gjendur një herë dikur
Përpara sulltanëve të tmerrshëm osmanë.
(Mbi flamurin sovjetik kosorën e drapërit
Si gjysmëhëne po e tundnin tradhëtarët.)

Në rrugët me shi të Tiranës,
te xhamet
Plot avull të kafeve,
pas ndërrimit të turnit,
Njerëzit bashkë me kafen pinin
Nga ekspresi i kohës lajmet e fundit.

Nga Vlora po iknin nëndetset sovjetike,
Ikte ambasadori, specialistët,
si minj
Të gjithë po iknin, iknin, iknin
Me «pobjedat», me «vollgat» me ZIM-at e zinj.

Prapa diellit!

Kështu gjithmonë kanë ikur,

Duke menduar ardhjen, të gjithë njëlloj.

Kjo tokë asgjë nuk pësoi nga të ikurit,

Ashtu si nga të ardhurit asgjë nuk pësoi.

9.

Blokadë.

Këtë fjalë të rëndë kallkan

Nga humnera e fjalëve e nxori kjo dekadë.

Ne, që në shekuj me shumë fjalë u mësua

Të tmerrshme,

U mësua dhe me fjalën blokadë.

Zona e naftës, si grua shtatzënë,

Dridhet nga dhimbjet,

gulçon gjer në re.

Nga uria e furrave, që është më e rëndë se e njerëzve,

Tymi i uzinave u dobësua, u zbeh.

Nga thinjat dhe rrudhat e kombit shumë herë

Çurk rrodhi gjaku i kuq tatëpjetë.

Por kurrë s'na rrodhi kaq shumë djersë

Si këto vite gjashtëdhjetë.

Në lagështirë minierash,

në temperatura furrash,

Në puse, vinça, sonda, ara

Ne ngjiteshim,

zbritnim,

pa pushim lëviznim,

Vagonët e ditëve duke shtyrë përpara.
Përpara.

S'pyesnim për lodhje, për turne.
Djersa mbi këngët na binte në dhjetor.
Në Bulevardin e madh
Kish dritë gjer vonë Komiteti Qendror.

10.

Çdo ciklon, kur vjen, shkatërron e prish.
Erozion i lëvizjes.

Përmbytje partish.

Tradhëti, ulëri,

gulço gjer në re,

Në aeroportin Orli,

në aeroportin Burzhë.

Salla Gjeorgjevskaja

Rriste kuaj të drujntë të rinj.

Herë shfaqeshin ata si avionë reaktivë,

Herë shndërroheshin në ZIM-a të zinj

Stuhi e propagandës vërshëllente si e marrë.

Partitë përçaheshin,

Mijëra dezertonin.

Kjo ishte sëmundja e ruazave të bardha,

Leuçemia e tmerrshme e revolucionit.

Kjo kokë donte nerva të forta,

Kur dallgët politike ngriheshin sa një mal,

Kur poshtë vorbullave të gabimeve të vogla

Mund të fshihej humnera e gabimit fatal.

Heshta vetëtimash na thyheshin mbi supe,
Shkulumë e stuhisë në gjoks na godiste.

Larg,

Ylbere miqsh.

Ne çanim më tutje

Midis Shillës imperialiste,

Haribdës revizioniste.

Bota nënë flokë radiostacionesh

Netët e turbullta i gdhinte me zor.

Ne qëndruam në mbrojtje të revolucioneve

Të pamposhtur, heroikë, madhështorë.

Qëndruam

Në Bulevardin e madh.

Përpara

Ndërtesës masive të Komitetit Qendror

Mimozat prapë çelën.

Nga gjithë ky dimër

Ndër flokë veç mbeti aty-këtu ca dëborë.

11.

Cikloni kaloi, por bota nuk shtrohej;

Lëvizja punëtore ngrinte kokë përsëri.

Kështu ndodh gjithmonë:

Pas përmbytjes blerojnë

Pranë trungjeve të kalbur filizat e rinj.

Feneri i komunizmit në Evropë s'u shua.
Qiellin kinez përflakte revolucioni.
Lokomotivat e revolucioneve nga treni i historisë
Tradhëtarët u përpoqën më kot të shqitnin.

Lokomotivat prapë lëvizën, duke tërhequr
Me forcë titanike

vitet,

dekadat.

Fishkëllima e tyre ngrihej madhështore
Mbi horizontet e mjergullta.

mbi shantazhet,

blokadat.

Të tërbuar, ata vringëllinin armët,
Atomën, nëndetset, bakteret, zinxhirët.
Atje ku ZIM-at e zinj s'bënin punë,
Avionët «Antonov» nisnin në errësirë.

12.

Një avion i çuditshëm papritur u ul
Një mesnatë gushti në aeroport të Pragës.
Rri si kokudhi në pistë.

Askush

Nuk zbret nga mysafiri i zyrtë i natës.
Ç'është ky avion i vonuar?

Pse

Dyert nuk hapen?

Ç'pasagjerë do të ketë
Brenda tij struktur mbi aparate elektronike.
Ulisët dhe Menellajtë e shekullit të 20-të?

Drejt Pragës tanket rrëshqisnin nëpër terr.
Një veturë udhëhiqte atë mal me çelik.
Drejt qendrës rrugën tankeve u tregonte
ZIM-i i zi i ambasadorit sovjetik.

Si gogol mbi Evropë fluturon Jakubovski,
Duke zgjatur kthetrat e përgjakura nga lart.
Përpëlitet një zog në kthetrat monstruoze,
Në kthetrat e tij
Praga e artë.

Fluturon.
Prapa vetes lë re dhe enigmë.
Emri i tij në orët e lajmeve tingëllon ogurzi.
E dëgjojnë pleqtë dhe pyesin nipat:
Jakup-pasha?
Nga doli ky pashë i ri?

13.

Flokët e shprishur të radiostacioneve s'ka krehër t'i
shtrojë.

Fishkëllejnë, pliksen si gjarpërinj, tendosen pa
mbarim.

Retë me gjokset e grisura enden përmbi botë,
Shqipëria Traktatin e Varshavës gris me rrëmbim.

Kështu i grisëm fermanet e sulltanëve
Pa pyetur për vulat e arta,
Për titujt e mëdhenj.

22 PRILL

1

Postieri
Gazetën e madhe të kësaj dite
(Si një copë drite)
Nëpër të çarën e derës e futi.

— Edhe sot
provokacione:

— Edhe sot
Burrat me syze
Për çarmatimin do grinden.

Por bota sot ka një festë të madhe,
Por bota sot
Në qiell
Boton fotografin' e Leninit
Hipur në autobлиндë.

Çuditëni?
Lenini kësaj dite del nga gazeta,
Zbret nga autoblinda
Dhe, me kapelën shuk në dorë,

Hyn në shtëpit' e ulëta
Të të gjithë proletarëve
Të botës.

2.

Xhaxha Lenini erdhi
Edhe në lagjen time.
Plakat fshinin sytë e mallëngjyer,
Eh, plakat qanin. . .
Dikush mund të pyesë
— Si është e mundur
Që një i vdekur
Të ngrihet nga mauzoleumi,
Të flasë me të gjallët
Si i gjallë? . .
Por bota u mësua
Të mos çuditet me Leninin.

3.

Kështu pat ardhur
(Kapelën e mbante ngjeshur në kokë)
Dhe u thosh grave që kërkonin
bukë për kalamajtë

Se dita e nesërme do të lindte
Në çarçafët e pastër të socialismit. . .
Në lagjen time
«Socializëm» ish fjala
Më e çuditshme.
Plakat kuptonin parajsën

Dhe amëshimin e pafund të shpirtit;
Gratë thoshin se socializmi
Do të nxirrte ligje të rrepta për burrat

që dehen

Dhe që i rrahin gratë
Mbrëmjeve.

Atje,
Në këshillin e lagjes,
Shkonte Lenini dhe i sqaronte të gjithë
Burrat dhe gratë e shqetësuara,
Plakat
Dhe vajzat e pamartuara.

4.

Kishte dhe njerëz, që s'donin t'i besonin
diellit,

Ujit që pihet pas buke,
Dritës që hyn në bodrum,
Shiut që lan vijat e trotuareve,
Stuhisë së revolucionit. . .

Këta njerëz
I mori koha nëpër këmbë. . .
Në ato kohëra të çuditshme
Edhe ne
Kalamajtë «e çmendur» të lagjes
Vumë dorë
Në rrotën e karros — histori.

5.

Vetëm një herë
Në syt' Leninit
Ne pamë lot.
Një shoku ynë
Në fushën e aeroplanëve
Pat gjetur një bombë...
Dhe...

Lenini,

i mallëngjyer,

tha:

«Kur të kthehem në mauzole,
Do ta marr me vete
Kujtimin e këtij arkivoli
Të pafajshëm...»

6.

Kësaj dite
Lenini del nga mauzoleu...
Kapela e tij shuk
Do t'u kujtojë të gjithëve
Revolucionin.
Dhe s'do të ulet Lenini
Në kolltuqet
E shteteve.

KUR SHOH BOTËN NË SYTË E FËMIJËS

Nipit tim

Kur shtrin duart e vogla për të përqaftuar botën
e madhe
Sytë e zes të shkëlqejnë në fytyrëzën e njomë
Si pikat vesës mbi petalet e luleve.
Buzëqeshja jote është si rreze dielli
Që nuk e di gëzimin që u fal të tjerëve.
Kur në krahët e mi hidhesh pa pushim,
Kur në ballin e qetë si deti pa dallgë
Të sajohen rrudha si të frynte era e mendimit,
Unë e di se digjesh nga padurimi për të jetuar.
Ty të pret një kohë e bukur dhe e shqetësuar.
Buzët që s'kanë çeluar ende burbuqe fjalësh
Do të thonë fjalë të reja, më të thella se tonat. . .

HERONJTË E VIGUT

(poemë-fragment)

Gur e shkrepë se ç'ushtojnë,
Ç'janë këta krushq, që po këndojnë,
Sa mir' kangës po ja thojnë,
Kë vallë sot ata martojnë?

Edhe Gjadri i tërbue

Po gjimon tue gurgullue,
Zhurmë e kangë i ka bashkue.
Fort ta kanda me e ndigjue.

Le t'gjimojë sa të dojë,

Gjadri i zi kurr mos t'pushojë,
Se s'asht dasëm as gosti;
Atje n'Vig mbrenda n'pusi,
Tue prit'vdekjen nga çdo anë
Këndojn' trimat partizanë.

S'duen ket' jet ata me e lanë

Një herë kangës pa ja thanë.
Ndoci i vogël flet një fjalë:
— Të këndojm' dalë e ku t'dalë;
Ditë e madhe na ka ardhë
Sot me u nda me faqe, t'bardhë.

Facebardh' para Partisë,
Para shpisë edhe Shqipnisë.
Tue u vra me arm' në dorë,
Me u rrjeshtue ne me dëshmorë.

Nisja kangës, Hydajet,
Kndo, Naim e kndo, Ahmet,
Le të vdesim me gajret,
Si na msoi me vdek' Perlati,
Tym e flak' kur iu dogj shtati;
Dridhi mal e dridhi kodër
E la nam mbrenda në Shkodër. —

Çeta e vogël po këndon,
Gjith pusia e dëgjon,
E dëgjon e ban çudi,
A jan' njerz e jan' xhindi;
Çka do t'jet' kjo farë e re,
Që s'e tremb vdekja n'kët, fe?

Nuk jan' xhind, o kapidan,
Por jan' trimat partizan',
Jan' evladi i Partisë,
Dritë e shpresë e Shqipënisë.

Sapo kanga ka mbarue.
Ndoci i vogël n'kamb' u çue,
Shikon malet an' për anë
Një amanet don me iu lanë
«Amanet, o mori male,
Kur ushtria ktu të dalë,
Shokve ton' ju, me m'iu falë,
Me iu tregue si kem' luftue,
Si jem' vra, si jem' coptue,
Rreth e rreth prit' ngujue.

Lamtumir' nana Parti,
Jetën ton' ta falim ty.
Kem' punue si na ke thanë
E gja mangut s'kemi lanë;
Deri ktu kem' ardh' me nder,
Kshtu po ndahna edhe ksaj herë.

Po na vret plumbja e tradhtisë
Për hesap të Gjermanisë,
Porse plumbja s'na, tremb ne,
Se na ushqeve me ide t're,
Ide t'Marksit e t'Leninit,
Që a shpëtimi i gjith njerëzimit.

Lamtumir' për t'fundit herë,
Edhe n'vorr ta dijm' për nder.

Lamtumirë, moj Mirditë.
Gjaku yn' t'u baftë dritë,
Na ke pritë e na ke qitë,
Bukën para na ke shtruve,
Bukë e kryp' çka ka qillue,
Na ke la, na ke arnue
Kmishat tona laskarue.

Prej rreziqesh na ke rujtë,
Ke ndihmue sa ku ke mujtë.

Keq për ne pra mos të t'vijë,
Se kështu burrave u ka hije:
Fjala e folme në kuvend,
La me gjak ma mir' ze vend.

Lamtumir' shok't e Partisë,
Shok't e luftës e t'rinisë;
Lamtumirë i bajmë shtëpisë,
Nanë e motër, babë e vlla,
Amanet mos me na qa
Se n'Mirdit' ne kemi ra.»

SHOTE GALICA

Të gjithë trima gjokserreshkur,
Burra të rëndë e ballëlartë
Ty të kanë vënë në krye
Grua trime me nagant.

Mes shtëpive, në qytet
Të rrethojnë shpesh xhandarë.
Netëve ti zbret dhe bën
Mbi katilët atentat.

Të rrethojnë, të plagosin,
Shëmben shpitë kosovare,
Lart në dhomat ti, e mbyllur,
Në bedenë i kthen dritaret.

Pas të ndjekin nëpër male,
Ti me çetën trokon larg.
Si një kockë e brejtur hëna
Zverdh e hollë përmbi mal.

Luftë në mal, prehje në mal,
Shi dhe erë dhe shtegtime,
Shkrepëtijnë patkonjtë dhe qiejt,
Shkrepëtijnë pushkët, trime.

Qave burrin, qave trima,
Lidhe plagë, të lidhën plagë,
Sa e rëndë jetë e malit,
Moj komitja me nagant!

Gjithë ndjenjat vajzërore
Diku thellë i ndrydhe ti.

Përmbi kalë i ndjeve vitet,
Në mes luftash me rrebesh
Kali yt, trokon, trokon,
Jelen zbardh mes jele resh.

Burrat ngjiten, lenë fshatrat,
Lenë shtëpitë, luftojnë në mal,
Pushkë e nxehtë kudo vret
O, Kosovë, o kosovar! . . .

PËR ATA QË VIJNË NGA FSHATI

1

Jam bir fshatari.
Mos ma vini re, shokë,
pse shpesh, mënjanë rri i menduar.
Në sytë e mi, me kohë, komisari
ugare, vreshta, stërkala ka vështruar.

2

Sa herë bajonetën pastroj,
më shkon mendja te plori. . .
dhe, rend nëpër brazda tarracash,
në fusha, ku dhe natën kollitet traktori;
dhe hyj në brigadën time të punës;
hedh farë, vadit, prashit, korr grurë. . .
Ahere puth bajonetën, që më lidh kaq shumë
me shokët, tokën bimët, me çdo gur.

3

Sa herë në marshime zë e bie shi,
kuvendoj me pellgjet, që krijohen në çast.

A bie në kooperativë shiu tani,
tani që tokën
s'e pret dot as me shpatë?
Tani që do fillojnë mbjelljet prapë?
Dhe ujët e këtyre pellgjeve s'di
si ta mbledh dhe ta dërgoj, në fshat.

4

Sa herë që marr bukën në duar,
dëgjoj fëshfërimën e kallinjve kokulur në arë.
Si ata qofsha gjithmonë,
në klasë, në fushë, në poligon —
midis shokëve të dalluar ushtarë.

5

Sa herë në radio dëgjoj
reportazhe nga puna e aksionistëve të rinj,
përpiqem mos dalloj
emrat e bashkëfshatarëve të mi.
Dhe kur gazetari nga ata s'ka takuar asnjë,
më duket se shkrimi s'është kushedi që.

6

Sa herë mushkën e repartit ngarkoj,
kujtoj tërkuzën
në supet e motrës. . .
Lexoj në sytë e saj të thellë si pus
se si 6 Shkurti, andej, si erupsion,
e nxori revoltën.

Dhe gjithshka të vjetër, barbare përbuz
e ca fjalë prush të kuqe
në letër shkruaj për motrën.

7

Sa herë jam në vendrojtë,
në sektorin e vrojtimit fut dhe fshatin tim,
me shtëpi, me ara, me radio, me traktorë;
dhe ndjej që guximi ma ndez kraharorë.
Gjithshka më e shtrenjtë bëhet ahere për mua.
Dhe më shfaqen pranë njerëzit që aq shumë i dua

8

Jam bir fshatari,
Mos ma vini re, shokë,
pse shpesh mënjanë rri i menduar.
Në sytë e mi, me kohë, komisari
ugare, vreshta, stërkala ka vështuar.

POEMË PËR SEKRETARIN

*(Mësuesit dhe shokut tim të paharruar.
Ptolemeut)*

1.

Syrin e kishte të ëmbël, të mprehtë.
Mendimin të qartë,
Vështrimin të thellë.
Urdhërin të prerë,
Fjalën të urtë, të zjarrtë.

2.

Jetën?
S'po ndalem në hollësi,
Por di që nga ideologjia dhe shpirti ishte proletar,
Di që fushat e Elbasanit plot me vesë,
Vargjet kodrinorë të Shpatit, Bërzeshtës a
Dumresë

Dhe po ashtu majat pa mbarim-malet,
E gjer atje ku Shkumbini ndalet
E dielli

Ujrave të kaltra u falet
E quanin
S E K R E T A R.

3.

Dhe ne ashtu e quanim dhe pa fund e donim,
Në orët e lira drejt tij rendnim,
Gazmorë
Përçark i qëndronim,
Se fjala e tij
Si zjarret partizane na ngrohte prorë,
Se bukën të misërt e hante porsi ne.
Sepse
si ne
netëve,
majave,
ndën një kapotë
Gdhihej mbi borë.

4.

Në sulme,
Ndër të parët,
Në krye ishte përherë,
Në tërheqje,
Ndër të mbramit, i fundit fare;
Nga fjal' e tij
Dhe shkrepat merrnin zjarre
E zjarr
Dhe fushë e gjerë.

5.

Si në pëllëmbën e dorës të ardhmen e shikonte
Dhe shpesh për Shqipërinë na fliste:
«Ç'ka qënë, ç'është e ç'do të jetë!»
Ne të etur e dëgjonim sa herë që bisedën niste.
E, ndërsa fjala merrte krahë e fletë,
Në bebëzat tona rritej gëzimi,
Se ndryshe
Njëmijë herë ndryshe
Nga Rilindasit e mëdhenj — Samiu e Naimi.
E përfytyronte ai
Shqipërinë socialiste.

6.

Dhe ashtu me të
Ne shkelëm
Përmbi Dumre a majat thikë të Çermenikës,
Përmbi Bërzesh të a grykat hon të Tomorricës
Dhe prapë me të,
Në netët sterr a ditët plot rrebesh,
Betejash shesh më shesh
Me të marshuam
Nga Mokra e Gora, mbi Shpat a Martanesh.

7.

Por një ditë me mjegull,
Ah, një ditë,
Kur rreptë u derdhëm mbi hordhitë,
E Pojskën mbuloi zjarri,

Na humbi ne nga sytë
Sekretari,
Ai që kurrë s'qëndronte
Në vijë të dytë! . . .

z

8.

Dhe ne e kërkuam, por s'e gjetëm, s'e pamë. . .
Nga dhimbja zëmrat na u vranë
E n'atë dhimbje i thirrëm e i thirrëm plot zjarr:
— Ku je, o Ptolemeu i ynë?
Ku je o shoku ynë sekretar? —
Po zërin s'ja dëgjuam,
Veç Malet,
Në emër të tij,
Njëzëri ushtuan:
— Këtu në vijë të parë!

9.

Dhe ne në kërkim u endëm mbi ato maja
Dhe prapë i thirrëm,
Ai s'na u gjegj;
Po në emër të tij sërish gjëmuan
Kodrina e pllaja e brigjet gur:
— Ai është këtu! Midis jush, midis nesh
FLAMURI!

10.

Por ne as ata s'e gjetëm,
Atëhere
Mbi qytetet marshuam
Dhe prapë dëgjuam nër barikada:

— Këtu, midis jush, përsëri
Në eskadrone-brigada,
Këtu ku fund po merr nata
Është dhe ai!

11.

Dhe, thonë,
Të nesërmen n'agimin tonë të ri,
Në agimin tonë aq të pritur,
Me diellin ish shkrirë
E bashkë me rrezet
Mbi tokën e dashur
Mbi dhenë e përgjakur
Kish zbritur!

12.

Po ne në batalion
Nuk e pamë sekretarin tonë.
Veç thonë.
Më vonë,
Në ditët plot hare,
Kur litari shtrihej e tokat maste në Myzeqe,
E kishin parë,
Dhe prapë në Gorë
Kur shoku Enver
Tapitë bujqërve u kish ndarë.
Thonë, edhe ai,
Gazmor, midis turmës
Qëndronte atje. . .

13.

Dhe po ashtu,
Pranë shokëve, si më parë,
Në Maliq e Thumanë,
Selitë, Va-Dejë a Bisticë,
Në ditët me diell a me ngricë,
Thonë: e kanë parë!

14.

Po dhe atje
Ku ligjet e kanunit muarën flakë,
Ku llampa u montuan
A malet u taracuan
Pak nga pak,
Thonë: ndodhej edhe ai i pandarë!

15.

E përsëri,
Si gjithnjë
Në zheg dhe acar,
Edhe në brezin kufitar,
Ku armiku
Me barot e zjarr
Loz me dredhi,
Thonë: i pafjetur përkrah popullit ushtar,
Në vijë të parë

Qëndron edhe ai!

O TALO, MOTËR!

Eja motër, eja nën pjergull!
Babushit të lodhur që kthehet nga kopshtet t'i vemë në
prehër.

Të fshijë me dorë rrudhat e ballit,
Kujtimet dhe zënkat nën mjekër.
Eja Talo t'i dalim përpara tek kumbulla e vjetër.

Gishtrinjte e tu më mbetën flokëve, në buzë.
Ledhat e tua i ndjej dhe tani që jam rritur.
Imazhi yt çan vite, çan mjergull,
Mbi supet e tua kërcej e qesh, i mitur...

Sot ditët janë të ngrohta, me zhurmë e gaz rrjedhin
Dhe në Dhërmin tonë, buzë Jonit,
Nën portokalle vajzat tok shaminë e bardhë dredhin,
Shaminë e zezë e shkulën nga zëmra e nga flokët,
O talo, motër!

NJË KANGË E RE SOT NISI FLUTURIMIN

Një kangë e re sot nisi fluturimin.
Partia
Diell rri tue shkëlqye.

Për ata lotë të ndritshëm ngazëllimi,
Që të bulojnë, shoku Enver, ndër sy,
Kur lule të dhurojnë fëmijët tanë,
Për atë nderim ndaj shamizezës nanë,
Që për lirinë
Të vetmin djalë ka dhanë,
Për dashurinë e thellë që ke për ne
Dhe jetën tonë të lumtun e të re.
Për atë besim
Që n'forcat tona ngjall,
Për frymëzimin me qëndrue në ballë,
Për atë jehonë
Të zemërimit tand të shenjtë e fshikës
Kundër kujtdo, që shkel të drejtën tonë,
Vijmë sot tek ti
Na gratë e Republikës.

S'dëgjuem na predikimet nga amvona
Për lutje,
Për nënshttrim
E për shenjtorë,
S'u futëm skutash malet kur gjëmuen.
Me armë në dorë
Përpara shkuem, bashkue fort ndër kolona,
Kur lart nga maja shkrepash na urdhënuen
Për sulm
Të shtrenjtët komisarë — shqiponjat tona.

E kur
Atdheu i lirë kërkonte djersën tonë,
Nuk ndejtëm me qëndisë, me ba azhur,
Por, si gjithmonë,
Na u radhitëm nën flamur
Dhe Republikën ngritëm gur mbi gur.
Në fushë.
N'uzinë,
Në hekurudhë
Nga ftyra zhdukëm një nga një çdo rrudhë.
Kuptuem na, shoku Enver, nga fjala jote:
Nuk jemi plaçkë për derë të botës.
As shërbëtore, as lojë,
Me një krah shqipja s'mund të fluturojë.
U ndezën zemrat tona për partinë.
Muret rrëzuem,
Kuptuem na të vërtetën:
Se jemi njerëz,
Përtërijmë na jetën,
Krijojmë ma t'madhen pasuni — njerinë.

Poshtë

Jeta në kuvli

S'asht andrra jonë

Me u ngrohë veç mbi mangall,

Te dera e oborrit me shpërrallë,

Me kuvendue vetëm për shtiza e gjellë.

Mësuem nga ti

Kazmën në tokë me e ngulë ma thellë, -

Drejt horizontesh sytë me i sjellë,

Ma nalt me e ngritë flamurin tonë të ri;

Mësuem

Jo të kërkojmë mëshirë,

Me lotë të ngjallim dhimbsuni,

Por të luftojmë me qenë njerëz të lirë

Me duer të arta e me ballë të dliurë,

Me zemrën komuniste zjarr në gji.

Edhe n'mos e kuptoftë ndonjena nesh

Fjalën emancipim,

Ajo e di se ç'don të thotë rrebesh,

Që krejt rropos çdo landë në kalbëzim.

Po shkrihen ujnat ngri kallkan.

Thellë në krahnor na ndjejmë si gurgullojnë

Rrëketë, që do të derdhen me poterë.

Lyp rrugëdalje

Ky vullkan.

Ruenju, atëherë,

Rriqna konservatorë e burokratë,

Që nuk dëgjoni malet si gjëmojnë,

Që nuk dëgjoni zemrat si këndojnë,

Si luftëtaret e së resë sulmojnë,

Të gjithë ju, pra, të mykun prapanikë,
Mendoni mirë,
Rradhituni me shokë:
Syut të partisë nuk mundet kush me i hikë,
Ligjit të saj,
Që kryet ta shemb përtokë.

Do zhyten thellë në detin e harresës
Fjalët e fatalizmit,
Të dëgjesës:
— Na pastë le vajza, o grue, me baft!
— Varet prej teje, burrë, fati i martesës. . —
Mjaft!
Vajza do rritet
Jo me u përujë, me qa, me puthë altar,
Jo me u ngarkue si kafsha me jullar ¹⁾,
Jo t'i dërgojë jastekë, komô e raft
Dhandrrit
Për pajë të majme lakmitar. . .
Në punë
Përkrah me djalin do kalitet,
Koha do shkojë e s'do ta plakin vitet.

Ne jeta na u zgjat, shoku Enver,
Se jetë nuk asht një jetë kalie n'errsinë,
Njeriu rron kur dielli zemrat ndrin;
Mes katër mureve, me krye në qyshk,

---

1) Kapistër

Veniten ndjenjat,
Zen mendimi ndryshk.
Na s'jemi ma kryeulta,
Të gastarta.
Partia e Punës
Kjo shqiponjë e gjallë,
Shtabi i çeliktë, që ty të ka në ballë,
I revolucionit timonier,
Me vllëznit tanë na bani t'barabarta
Dhe na e drejtoi
Kurrizin tonë me plagët shekullore,
Partia na tregoi
Rrugët që shpien vetëm në fitore.
Dhe u sulëm na
Në jugë e në veri,
Dhe morëm vesh ma mirë
Se asht e madhe kjo Shqipni,
Se asht e hijeshme kjo Shqipni,
Se e pathyeshme asht Shqipnia e lirë.

Çdo grue, që u ngrit nga balta n'shkamb të lartë.
Çdo vajzë shall-e-sykaltër zemërzjarrtë,
Çdo plakë nga motet krrusë e synin flakë
T'uron
Si mund t'urojë një bijë për babën.
Që jetë i dha,
E barazoi me shkabën,
Si mund t'urojë një motër
Për vllanë e vetëm rritë pa bukë n'një votër,
Që jetën bashkë e çuen me zgripa
E bashkë n'marshimin partizan kënduen

Të shtrenjtën
«N'ato maja rripa-rripa»,
Si mund t'urojë për djalë
Një nanë,
Që ma fort kobe sytë në jetë i panë.
Por vdes e qetë
Se ka kë pas me lanë.

Ma i bukuri urim,
Tani që i mbushe gjashtëdhjetë,
Asht besa,
Fjala jonë betim:
Përherë trimnesha të lundrojmë në det.
Me tharm të ri t'i mbrujmë
Fëmijët
Që në sisë,
Letrat e tua, shoku Enver, t'i ruejmë
Si komunistët emnin e partisë,
Me ty na ballë t'i bajmë çdo prove.
Një kazmë edhe një pushkë të mbajmë në duer.
Gazmore lart të ngrejme me hove
Këtë foshnje të shëndetëshme
Flamur.

?

G J U R M Ë T

Sa rrugë e shtigje prapa nesh kan' mbetë,
Sa vite porsi andrra fluturuen!
Si rrjedha e lumit ikën ti, o jetë,
E len në shpirtna tonë kaqë gjurmë.

Çdo gjurmë asht një andërr gazullore,
Një shpresë e hovshme e rinis' së flaktë.
Aromën ka të luleve malore
E shkëndijat e pasionit ma të zjarhtë.

Këto gjurmë janë vetë jeta jonë,
E djeshmja, që nuk kthehet kurrë ma...
Sa shum' kto gjurmë sonte po më thonë,
Çdonjana një kujtim më sjell pa dà!

E si n'vegim kalojnë para vitet
E gëzimet e idhnimet, që më brenë.
Dy sy më qeshin, një fytyr' venitet,
Një tjetër si agimi vezullon!

E ngjarjet porsì gurët rrokullisen,
Koha e vështirë e luftës para m'del...
Heroj legjendash në betej' s'u nisëm,
E s'qem' kalorësa, që vrapuen n'duël.

Në atë të kobshmin vit tridhjet' e nandë
Na ishim pa lshue shtat, ende fëmij',
Por thik' në zemër na u ngul hapi i randë,
Si burra t'pjekun t'deshëm, o Shqipni!

Fletoret deri ahere armë kishim,
Mësimet qen' beteja aher' për ne,
Por bankat një nga një ne do t'i lishim
E kishim me fillue një shkoll' të re.

Të gjith' «shkëlqyeshëm» s'e kaluem provimin
E ndonjë nesh bile në klas' pat mbetë,
Por mësuesi ynë s'e pat humb' durimin
Dersa na nxori n'udhën ma të drejtë.

Asnjë prej nesh nuk qe hero i lemë,
Por si paçavër tej e flakëm frikën
E trima të paepun veten ndjemë
Dhe kur ta shpraznim pushkën fare s'ditëm.

Sa rrugë e shtigje prapa nesh kan' mbetë,
Sa vite porsì andrra fluturuen,
Porse për ne s'kalove kot, o jetë,
Na ty çdo orë dhe çdo ças t'jetuem.

E n'rrjedh' të kohës qemë ne kalitë,
Në gjeratore u mësuem t'notojmë,
Në majat ma të nalta qemë ngjitë
Edhe pse s'dinim mir' të fluturojmë!

Tiranë, Nandor 1958

PRANË NJEREZVE

Kam shkruar për hapësirat e vezulluara nga rrezet,
Për diellin pranveror, për lulet
Dhe bimët,
Për netët vjeshtake plot fllade të freskëta,
Për dëborën e beluztë,
Për erërat dhe stinët.
Më ka prekur në shpirt thellë natyra,
Relievi i Shqipërisë i gjelbëruar
Me pyje,
Thëllëza e fushës dhe dreri
Dhe ajri i kulluar nën halëza pishe.
Por a mund që të shpreh me ëmbëlsi poetike
Tërë dashurinë që kam
Unë për tokën,
Duke folur vetëm për bukurinë ekzotike,
Për ylberët dhe perëndimet,
Për lisat dhe shqotën?
Por unë s'jam i verbër të mos shoh,
Krahas luleve,
Krahas krahëve të fluturave dhe xixëllonjave të arta,
Si ngrihen gjigante me shkëndijat e furrave
Oxhakët e uzinave tona

Dhe furrënaltat.

Por unë s'jam i shurdhër të mos ndjej, kur agon,
Zhurmimin e kantiereve të punës,

Sirenat,

Karvanet e drithit dhe maqinat me krom

Krahas zogjve dhe pyjeve

Që i flladitin pranverat.

Ndaj më duhet gjithmonë pranë njerëzve

Të rri,

Pranë tokës dhe jetës

Që në thellësira të futem,

Pranë halleve të popullit dhe gëzimeve të tij.

Un' bir i tij që me nderim

I përulem.

KËNGËT E VENDLINDJES

*(Kumuri e Elbasanit
këndon herët në mëngjes...)*

Edhe mbitë ju si lule të egra,
Shtrirë nëpër malet pa kufi,
Herë nga një shpirt i copëtuar,
Herë nga një gotë me raki.

Nën ju u tund dhe djepi im,
Dhe u rrita unë nën ju,
Rrodhën lotët, dasmat, qanë zemrat,
Rrodhën dhjetëra breza nën ju.

Kush ju dha këtë madhështi të rrallë,
Këtë forcë nga e morët ju,
Kush jua tregoi rrugën vallë,
Që i ratë botës kuturu?!

Un' s'do mundja të këndoja kurrë,
Porsi ti, e ëmbra kumuri,
Un' s'do mundja të buçisja kurrë
Si buçet ti dimrit, moj selvi.

Por s'ka gjë, unë gjithnjë do mbetem
Nxënës ballërrudhur; por nuk di,
Cili ishte ky mësonjësi i rrallë,
Që ju lindi juve nuk e di.

Ju buruat nga një mij' burime,
Rrodhët bashkë si një lum' vigan,
Gurgullima juaj drodhi zemrat,
Turbulloi ndjenjat anembanë.

Nën ju do doja ta çoj jetën
Si një zog i lirë gjithnjë,
Nën rrjedhjen tuaj t'i mbyll sytë,
Dhe pastaj të fle nën një selvi,
Nën këngën tënde, kumuri. . .

D R I T Ë

Brinjët malësisë i pat' kafshuar
Terri i netve të acarta. . .
Nga drita hijet janë tmerruar,
Tek ngjitet bjeshkëve të larta.

Do të fryjnë erërat e maleve
nëpër telat-artere të malësisë
e, si me një lahutë vigane,
lavdinë do t'i këndojnë Partisë.

NUK MË LE BORA TË SHOH

Nuk më le bora të shoh
Çatitë e kuqe dhe pemët e zhveshura,
Por ndjej si nën të
Lëviz pranvera.

Flokët e borës
Bien e shkrijnë në qepallat e mia,

Kaq lot të bukur,
Kaq lot të bardhë
Mund të pikojnë vetëm nga dashuria

ENDRRA E DESTANIT

1

Ka shkelur shumë rrugë Destani,
Destani që ka lindur buzë Drinit,
Që ka gdhendur gjithë jetën gurë mali
Që ka çarë blloqe graniti,

Që ka ngritur ura druri e betoni
Mbi brigjet e thepisura të lumenjve
Që të vejë kudo revolucioni,
Që të jenë njerëzit pranë njerëzve.

Dhe atje ku është shfaqur Destani me shokë
Udhëtari ka thënë —
Së shpejti një urë lumi do të shohë
Një urë të fortë e të gjërë.

2

Buzë Drinit, në rërën e imët
Është shtrirë e fle Destani. . .
Valët i lëpihen tek brinjët
Dhe shkumbën lënë tek zalli.

Po Destani fle qetë-qetë
Pranë zukamës së rëndë të ujrave,
Atje në rërën e nxehtë,
Nën hijen e panjave e bungave.

Sepse Destani ka lindur buzë Drinit
Dhe Drini e ka vënë në gjumë
Kur nëna prashiste në arën e misrit
Dhe s'i mbetej kohë për ninullë.

3

Fle Destani...
Më tej turni tjetër
Betonon këmbën e një ure,
Atje ku përplaset dallga e egër
Dhe gërvisht brinjët e një lundre.

Flet Destani... dhe sheh në ëndërr
Urën që ka lidhur tok
Brigjet që të ndara tërë jetën kanë qënë,
Të ndara që kurse ka lindur kjo tokë.

... Dhe sheh Destani maqinat e rënda
Si kalojnë mbi urën e tij
Dhe gjaku i ndizet ndër rrëmba
Dhe qesh në gjumë si fëmijë...

D R I T Ë

Sonte s'dua të fle, jo nga marazi i dashurisë si Milosao,
Që mbeti në netët e gjata magjike me ëndrra dashurie
në peisazhin baritor.

Sonte vërtiten pëllumba të bardhë drite
Nën një qiell të gjerë e të kaltër të dritës;
Fëmijët në rrugë trokasin duart për ardhjen e zambakut
të kuq;

Nënat tona ndezin globin e dritës sikur ndezin një hënë;
Vajzat nën shtylla grumbuj-grumbuj këndojnë këngë;
Në brigje, nën shtylla, mbi shtylla, nën dendësinë e
dritave ndizen këngë.

Sonte jam me ta
Dhe do jem me ta.

Sonte me fëmijët në rrugë trokasim duart,
Sonte me nënat tona ndezim në dhomë hënë,
Sonte me shoqet, nën shtylla, këndojmë me ison e
krahinës

në brigje, nën shtylla, mbi shtylla.
Gjumë s'më zë në peisazhin e ri të dendur të dritës.

1969

MUJO ULQINAKU

Ç'janë ata që nxijnë detin?
E dëgjon, nëno, tërmetin?
— Jan' hordhitë e dushmanit,
Për t'i vënë zjarr vatanit,
O biro!

— Ç'janë ata këmishëzez,
Që po vijnë aq serbes,
Me ca pupla si këndez,
O nëna ime?

Ata janë mizërira,
Që po vijnë me zinxhira,
Të na lidhin këmbë e kokë,
E ta kthejnë varr' e gropë
Çdo luadh, çdo fushë e pyll;
Do nxirosinë çdo yll!
Pa do mbushin me kufoma,
Me kufoma, ah, të njoma
Çdo kodrinë e çdo hendek
Mal më mal e breg më breg.

— Zjarr nga deti, zjarr nga qielli!
Nëno, u sterrua dielli!

* * *

— Durrës ty, o Durrës plak,
Hasmi po të shkel në prak,
Populli u mbyt në gjak!
Ç'po lëfton një ulqinak!
Lëfton djali, lëfton plaku
Gjer në gju na vate gjaku...
Bjeri, Mujo Ulqinaku,
Për liri!

Lufton populli i arbreshit.
Si dikur me pallë sheshit
Për Shqipri.

Thërret Guxoni: *Mamma mia!*
Ç'burra paska Shqipëria!

Telegramet ven' e vijnë
Nga Londoni në Athinë,
Nga Belgradi në Amerikë,
Nga Azia në Afrikë,
Nga Parisi gjer në Moskë:
Ç'po luftojnë gegë e toskë
Për një truall, për një prak,
Lahen rrugëtë me gjak!

Kush lufton ashtu më këmbë?
Kush ha hekurin me dhëmbë?
Janë trimat shqipëtarë,
Që po heqin zorret zvarrë!
Të tradhëtuar nga një mbret,
Q'u degdis për në kurbet!

Është Mejua, një kapter,
Që lufton e vdes me nder!

Dhe ja plumbi i mallëkuar,
Tejpërtej në kraharuar!
Ç'na u mbyt trimi në gjak,
Për një truall, për një prak.
Nëna me të madhe qan,
Kur sheh shtrirë atë luan:
— Gjirin ta kam bër' hallal,
Xhan o shpirt me yll në ballë!
Ti m'u vrave për liri,
Ndaj të qan një Shqipëri,
Bir o bir, si lumthi ti!

I RILINDURI

Si fes i bardhë atij i duken flokët,
Parmenda e kohës hapi brazda shumë;
Përgjigjet (kur për moshë e pyesin shokët):
«Dy herë linda, ja, këtu mbi lumë,

Një herë kur më polli nëna e vuar,
Një herë tjetër kur lindi Partia.
Dy nëna trime më kanë mëkuar
Me shpresa plot e ëndrra me mija.

Si mal me borë koka ime duket,
Po zemrën unë e kam njëzetvjeçare!
Dikur në jetën time vajtja futej,

Si krimb përbuzja hynte në damarë...
Njeri jam sot! S'përulem, s'vuaj, s'lutem,
Se fatin tim në duar e kam marrë».

VAJZA E LABËRISË

(Ligjërim për Zonjën Çure)

Zonjë o zonj' e zogjëve,
Labe e vogël lugjeve,
Këmbë-zbathur suferinë,
Trëndelinë në lëndinë,
Loje larg pekuleve,
Zonjë o zonj' e luleve!

Moj zonjës e yjeve,
bukurez' e pyjeve,
Ligjëroje ligje labe,
Ëndërroje shtigje shkabe,
Brigje përtej brëngëve,
Zonjë o zonj' e këngëve!

Zonjë o zonjës e Agimit,
Vëngim e buçim shpëtimit,
Ligja-ligjën rrokullis,
Rob nuk rron i Arbrit fis,

Frym' e frymëzim i trimit,
Zonjë o zonjës e kushtrimit!

Zonjë e kapedaneve
— Motra! thirre.staneve
Kush është trim o le të dalë!
Me shoqet rrëmbim e valë
Re rufe tiranëve
Zonjë e Partizanëve!

Moj Zonjës e Çetave,
Zvarrë mes shigjetave,
Çet' — rrethosur, vet-gjakosur,
Nxorre tej shok' të llavosur,
Ball i barikadave,
Zonjës e Brigadave!

O Zonj' e fitoreve,
Tribun i dëshmorëve
Ndrite flin' e ndeze flagë,
Nderin jet' e lirinë tragë,
Krah për shqipe fluturimit
Zonjë o zonjës e Çlirimit!

Tiranë 1958

UDHËT DO TË ZGJATEN...

(Komunistes Shkurte Pal Vata)

1.

Ajo ra;
Në sytë e njomë një vizion i moçëm
Nga viset e saj të largëta,
Një vezullim shkëndish prej diellit të sotshëm
Në sytë e saj.

Shkurtë,
Ti fabrikave, tarracave, rrugëve të reja...
Në gjirin e ri u bëre vend!
Le të vijnë poetët në gjak të ngjyjnë penat,
Fëmijët të mbledhin lule
Hapësirave të shpirtit tënd.

2.

Ajo ra në hekurudhë mbi trase,
Mbi të dherat u rrëzuan të rënda e të lagura;

Rrjedh në ballë djers' e ngrohtë
Dhe plagët i janë të përgjakura.

Në sytë e Shkurtës,
Si në një burim alpin,
Panë ditën kur u prish çdo fejesë,
Ditën kur s'e mbysnin më rininë
Në liqenin e errët të natës së zezë,

Panë ditën e ardhjes në hekurudhë...
Gjaku i Shkurtës mbi tërë këto ditë binte,
Dhe në shaminë e lidhur në gushë,
Edhe nëpër «S»-të aksioniste.

Shkurtë,
Ku e gjete ti guximin
Për në të përpjetën e zemrave,
Për në të përpjetën e viteve?
Në rënjen tënde dëgjojmë rrapëllimën
E kohrave të përmbysjeve dhe të ngjitjeve.

3.

Dhe ti më fanitësh
Me krahët të zgjatur që nën dhe,
Si dy shina hekuri për në malësi,
Që në trojet e lashta të rendë botë e re,
Që atit t'i lidhësh tënden shami.

Hekurudha për në jug drejtuar,
Ku do rendin karvanet e ditëve të ardhme,
Karvane me djersë e përpjekje ngarkuar,
Me trëndafila e grunja të larme.

4.

Ajo ra,
Na u bë se drejt saj u zgjatën udhët;
Udhë të sambaruara, pa baltë e pluhur,
U zgjatën si duar dhe e morën Shkurtën
Ndër shtigje të reja e të panumërta.

Udhët u zgjatën
Dhe në shtegëtimin e gjatë
Anembanë nga Bistrica në Drin,
Ajo si Rozafa e legjendës së lashtë,
Çdo vepre në atdhe do t'i falë rininë.

5.

Udhët do të zgjaten
Kohrave dhe shekujve duke shtegëtuar...
Por kur të vijë i ëndrrave komunizmi
Do të ngrihet Shkurta e menduar,
duke shkundur pluhur heroizmi.

Do të ngrihet
Në angullimë do t'i shfaqen viset veriore:

Supet i vë Rozafa baltës së vjeshtës së tretë,
Shkurta do çelë sytë si në një ëndërr mëngjezore,
Do gjendet nëpër këngë të larta sa bjeshkët
Përpetë.

KUDO VLON KANGA...

Valbona shushurin e Dragobia
 Kreshtat shpërthen t'këndoje epikën tonë,
 Malet kokë m'kokë dëgjojnë çfarë thotë Partia.
 Ja... motet derdhen krepash plot jehonë. —
 Të zezat krejt copëtohen, vetë epika
 E t'zjarrtave kryengritje i shpartallon,
 Të bardhat i ruen t'gjalla Republika,
 Me to lavdinë Atdheut ja këndon.
 Jo, s'qenkemi të vegjël as jetimë!
 «O shoku Enver, na ke 200 milion...»
 Shpirti i malësorit flet porsì ushtima
 Që vetë Valbonën me madhni gufon.
 Nuk jem' të vegjël, na ka rritë Partia,
 Hutat e moçme krejt na i ka rinue;
 Qinda grykash janë — një grykë sa Dragobia, —
 Le të guxojnë anmiqtë me na kërcnue.
 Malet e kreshtave janë të lirisë,
 Kudo vlon kangë e socializmit,
 Çdo strofë një epike në gojë të dritës.
 Askush s'e ndal betejën tek përleshet,
 Gjithkush krahët ka hedhë n'revolucion;
 Malet qesin bejleg kush ma fort ndeshet

Me t'vjetrën zhig — ma parë kush e varron.
Dialog i rrallë; kurrë shekujt s'e kanë njohë;
Partia flet, me të shoku Enver;
Epika rritet, malet ngroh e ngroh
E u hedh mbi shpatulla mija ylberë.

RAPSODI BREGMATASE

*(Për ditën e inaugurimit të kanalit
të madh vaditës.)*

Tinguj shpërndan mbarë fushës çiftelia,
Zejmëni pret malësorë e mirditorë,
Si asnjëherë çohet me fund dollia,
Partisë i falen me zemër në dorë.

Në breg të Matës ngritë asht çdo katund,
Stolisun janë për festë me gra e burra.
Kanali shtrihet thue pa anë e fund,
Pejsazh të ri krijon argjinatura,

Me kangë të re sot due të hyj n'çdo prak,
Për kohn' e re due të kuvendi sonte. . .
Le t'flasë për mue n'lahutë rapsodi plak
Për kohën kur fusha me dnesë rënkonte.

Tetdhjetvjeçarit Fran në dorë lahuta
I dridhet, kur ai nis të ligjërojë
Për robët mbetë pa bukë, për gjamë e futa,
Për trimat dalë kaçakë, parzmet debojë.

Ndër pyje — prita cubash, e hakmarrja
Çonte djelmoçat në t'vetmuemet vorre.
Vdekjen kudo mbillte mbi fushë malarja,
Binin për mort kambanat ndër faltore,

Dritaret ngjyra-ngjyra. Harmoniumi
Jone përhap ndër arat e mjerueme:
«Ave Maria, gratia. . .» Dhe e ze gjumi
Foshnjën e uritun. «Shkoi në jetë t'amshueme. . .».

Në vig la n'gjak sollën atë natë Martinin,
Çokajt e vranë djaloshin sypatrembë;
Dy mortje n'shpi, — s'e qau lokja trimin,
Prifti ngushllon: «Shpëtoi nga bota e rremë. . .»

Gjaksori ulej n'gjuj përpara lterit,
Me lutje duerët lan, gjakosë prej krimit,
Për atë mëkat — një qese n'ndihmë të klerit,
Pa faj prej kishës del ai mbas rrëfimit.

Po deri kur, ti moj kambanë mortore,
Do t'i vajtosh sokolat t'premë në besë?
Me grusht kërcnues gjëmon kjo nanë malsore:
— Ku asht drejtësija, ku, o njeri i fesë? —

Nga Vatikani, Propaganda Fide,
Qelat i mbushën plot me misionarë.
Ti, n'emën t'Krishtit, «reverendo», shite
Trollin e lashtë e popullin shqiptar.

* * *

Populli rron. Atë shtypja s'e përkul.
Ja, shqipet zbritën malesh, yjtë në ballë.
Vështro! Flamuri i kuq mbi kullë asht ngulë,
Mbi kullë, që tmerin fushës i pat kallë.

Qesh, bregamatas, tok me partizanë!
Orteku i zhbiu anmiqt, që para gjet.
Malsori sot asht zot i fushës nanë,
Shërbëtor't e tokës erdhën në pushtet.

O vite t'para të lirisë së flakët,
Tregonani si mnija popullore
Porsi vullkan u derdh përmbi kulakët,
Fusha në kambë u çue në luftë klasore.

Xha Myrtja trim, Vuksani si duhia
Me pushkë në faqe fushës vigjëlojnë,
Po djegin gjerdhet, farën, që robnia
La pas, me zjarr ata po e shkrumbojnë.

Po kjo vocrrake me atë fustan t'arnuem
E çantën krahëqafë ku asht kah shkon?
E para vajzë asht nisë në shkollë me msuem,
S'e tremb dëborë as shi, rrëpinë as hon.

Dhe Liza asht kjo, e para traktoriste,
Që krah për krah me traktoristat diva
Çan tokat djerr, aty ku pushka kriste
E tash sëpari u ngrit kooperativa.

Vitet kalojnë dhe toka merr shëndet,
Ujnat jetdhanës nuk e mejnë vërshimin.
Ja Liza jonë, sot n'universitet,
Netët i gdhin tue konspektue Leninin.

Shkurti ka hy. Shoku Enver n'Tiranë
Me komunistë mban t'zjarrtën ligjëratë.
Në Breg të Matës hapet anembanë
Kushtrimi: mendjet me çlirue dhe gratë.

Fjala e Partisë n'çdo zemër thellë ze vend:
Me djegë këdo, që shoqet merr ndër kambë.
Besën ka dhanë mbarë populli n'Kuvend,
Kanunit t'mbrapshtë i erdhi dita e mbramë.

Flakën tërkuzat e fejesat n'djep,
Poshtë parazitët, shembën kumbonaret,
Rinia hov ka marrë si shqipet n'krep,
Për n'hekurudhë po nisen vullnetarët.

* * *

Nga kështjella e lashtë e Lezhës hedh vështrimin
Mbi fushë të gjanë me 'i bukuri të rrallë,
Revolucionit i dëgjoj gjëmimin
Dhe zemra m'rreh me dashuni e mall.

E sot kah vrej me mija malësorë
Rreshtue përbri kanalit t'madh vaditës,
Më ngjajnë të gjithë të jetës s're dasmorë,
Më ngjajnë të gjithë luftarë pa frikë të dritës.

P A T R I O T Ë T

Ish ato dit' kur Peza kishte ftuar
Shqiptarët më të mirë në kuvënd
Që t'i bashkonte, jo për të luftuar
Me kukurec, po me gjithë mënd:
Me pushkë që bën bam e bukë-thatë,
E jo duke përtypur çokollatë. . .

E kur atje buçiste e bubullinte
Dhe flaka merrte dheun, në Tiranë
Paria kombëtare hingëllinte
«Për Shqipëri!» në grazhdet veteranë,
Ku hante e s'ngopej, shtruar këmbëkryq,
Tagjin' që i kishin vënë disa miq!

Ish ato ditë që i pashë ata të tre
Duke pirë raki për mëmëdhe. . .

Çdo mbrëmje shkonin n'atë pijetore.
Ishin: një tregëtar fort i praruar,

Një funksionar me një bastun në dorë
— Shënjë se rroga ecte e pandryshuar —
Edhe i treti në seri — një tjetër
Që e hiqte veten patriot i vjetër. . .

Ata miq kishin qenë kurdoherë,
Po tani von' i bashkoi fort bardhaku
Që kthenin në një qoshe dimër-verë,
Sepse i brente fort ai meraku:
Si do t'i bëhet halli Shqipërisë
Që ra në duart e fëmijërisë. . .

Të tretin e thërrisnin «patrioti».
Jo vetëm se nga mosha ish i shkuar,
Po se ish një nga ata që, kur baroti
Për mëmëdhe buçiste, në krahruar,
Ai, me sa tregonte, dhe kur flinte
Vetëm atdhenë e dashur endërrinte. . .

Prandaj i bënin nder edhe e çmonin
Këtë ushtar të vjetër t'idealit,
Pasi, në fund të fundit, po mendonin
Se, çunave që kishin dalë malit,
Vetëm ky patriot me ca të tjerë
Mund t'ua hante kokën menjëherë.

Dhe patrioti nuk përtonte fare
Së foluri për ngjarjet kombëtare. . .

U fliste për Naimin — po pa shtuar
Se e urrente që s'ish turçeli. . .
Fliste me zjarr për shqipen e bekuar
Sado që fliste turçe në shtëpi. . .
Edhe pasi shpëlodheshe një grimë,
N'ato kujtime, me një psherëtimë,
U thoshte për Çerçizin ndonjë fjalë,
Për Mashkullorën edhe për Njëzetën-
Po për vete nuk thoshte asnjë fjalë
Si e ku kish luftuar për kuletën;
As për një shenjë plage mbi lëkurë,
Që kish në mes të ballit, s'fliste kurrë. . .
Po pikërisht kjo plagë mu në ballë
— Që kish formën e plagës kombëtare —
Të tjerve ua bënte mëndjen dhallë. . .
Prandaj ata të dy s'dyshonin fare
Se ajo shenjë atje ish dokument
I një patriotizmi permanent. . .

Nuk ishte vetë ky. Edhe të tjerë
I qenë bërë Shqipërisë kurban
Dhe e hiqnin veten patriot me vlerë
Vetëm me shenjën q'u kish lënë. . . një çiban!

KUR NDËRTOHEJ FABRIKA E XHAMIT

Shkëputen shkëndija saldatriçesh nga kapriatat,
Si në festën e vitit të ri
Fishekzaret.

Treni «ekspres» drejt Elbasanit po më shpie
Mbi Kavajë. Dalëngadalë po bie nata.

Ku ta takoja operatorin këto çaste
T'i thoshja:

«Hipja gazit dhe vrap malësisë?!»

A mund ta kuptosh?

Kjo breshëri saldatriçesh

Ka vënë në shenjë frëngjitë.

Xhiro, pra, një kinokronikë tronditëse,

Se pasardhësit do na pyesin patjetër nesër:

«Përse në kohën tuaj

Me problemin e gruas

Keni mbushur libra e gazeta?»

... T'u shfaqim frëngjitë...
Nga mugëtira e kullave
Do pikojnë mblesë dhe derte vajzash...
Nipërit dhe mbesat mbi ditët tona do përkulen
Me laps në dorë si ne mbi «Kapitalin».

Sa më parë duhet xhiruar...
Se breshëri e saldatriçeve
Aq vend të madh do t'i ketë hapur dritës gjer nesër,
Sa në dritaret që do zëvendësojnë frëngjitë
Mes për mes
Mund të hyj unë me gjithë këtë tren «ekspres».

MOZAIKE

Tirana

Është qyteti i së dashurës sime.

Unë me Mehmetin kam lindur në jug!

Në jug piqen vishnjet —

Fletë të gjelbëra-kokrra të kuqe,

Ah kokrrat e tyre...

(Shpesh më shfaqen në ëndërr si pika gjaku,

Pikojnë pikë-pikë

në oborr të fëminisë sime).

* * *

Tirana është qyteti i autobuseve dhe i gjelbërimeve.

Në rrugën e së dashurës sime lëkundet dielli,

Stuhi e mimozave gjithë rrugët mbush.

E dashura ime shkon me autobus.

Mehmeti ka në zemër sytë e nënës së tij,

Dy sy të ngrirë,

tragjikë,

me shikimin në kohën tonë.

* * *

Metos, kur qesh,
I formohen dy rrudha nën sy.
Po këto s'janë rrudha të thjeshta,
Ato ngjajnë me dy vija uji të thara

rrëzë një burimi:

Unë shpesh i shikoj
Dhe më kujtohet rrjedha e gjakut të nënës së tij
Ndanë udhës,
Buzë një kojledhi. .

E dashura ime shkon me autobus;
Në shqetësimin e qerpikëve të saj
Më ruan mua.

Shoqja e Metos Meton pret,
Në dritaren e pritjes atë e ze gjumi.
Uturojnë urbanet. Porta troket. . .
Shoqja e Metos fshin sytë e përgjumur:
«Ti je, Mehmet?..»
Mehmetit ky zë
I kujton zërin e nënës që nën një gur po fle.

* * *

Nëna e Metos nusen s'e dëgjon,
Ajo është larg njëzet e pesë vjet.
. . . Ëndërronte dasmën e djalit, krushqit te porta. . .
Del te porta dhe pyet:

«Kush është?!»

...Kush është?... — «*Tur auf maehen!*»¹⁾
...dhe ca krisma të forta.

* * *

E dashura ime shkon me autobus,
Studjon në filial, në universitet,
Në shqetësimin e qerpikëve të saj,
që lëvizin
si krahë dallëndyshesh,
Më ruan mua.
Unë shkoj dhe e marr atë çdo mbrëmje
me biçikletë.

Mbi shtyllat e telegrafeve bie pareshtur dëborë.
Shkëlqejnë fijet e kristalta strehëve të oborreve...
Biçikleta rrëshqet. Të rinjtë rrugicave
Na gjuajnë pa pushim me topa dëbore.

* * *

Qëllojnë ditë me shi...
Te stacioni i autobuseve
djemtë dhe vajzat e uzinës..
Pastaj shiu pushon.
Tirana në muzg. Dritat përpëliten varg.
Ti del në rrugë dhe kridhesh në një dritë të nejlontë..
Ku do të shkojmë tani, Meto?
Në Teatrin e operas,
Në bar-lulishte «Shqiponja»
Të hapim një dritare mbi fëmininë tonë.
Po, Meto,
Kjo është koha jonë!

---

1) Hapeni portën!

BALLADË PËR HAXHIRE MYZYRIN

Në shtrat të saj të virgjër
Nga dritaret
Aromë e portokajve hidhej lehtë,
Edhe mbi kaçurrelat
Si alabastër.
Veriu fëshfërinte qetë-qetë
Përtej deriçkës.
Elbasani priste
Agimin e lirisë në çdo prak;
Krenar qëndronte
Me të ëmblat qipshte,
Ndaj çizmes së armikut
Dhelparak.

Ajo dremiste.
Yjet atje sipër
E shihnin vezullonjës në mesnatë,
E puthnin mbi qepalla,
Duke zbritur
Si xixa nëpër gjethe,
Pa shamatë.

Në gjumë ndoshta
Vajza ëndërronte
Hapësirat e Atdheut gjith' në festë,
Nën tisin e flamurit
Tonë të shenjtë.
Por diç kërciti,
Dern' e saj të lashtë
Një dor' e huaj e tronditi fort.
— *Kaput, kaput!*
Dëgjuan portokajtë,
Aty ku flinin
Gjethe plot.
U trëmbën yjet
Nga çdo gjeth i gjelbër,
Në qiell heshtën si margaritarë
Dhe panë si mbi sytë e saj
Të qeshur
Qepallat u tronditën;
Dalëngadalë,

Ajo akoma shihte
Si fitorja
E mbushte gjithësinë me gëzim.
Shikonte ende
Rrotull banderola
Në ajër të valviste,
Pa pushim,
Era e natës
Nga dritaret futej,
Në terrin e mesnatës, gjer atje.
Dhe deg' e portokallit

Sa s'këputej,
Duke e thirrur ëmbël
— Haxhire!
Dera gjëmoi.
Në oborr nazistët
U derdhën të zemëruar një nga një,
— *Kaput, kaput!*
Si uragan bërtitën,
Duke u sulur rëndë mbi atë.
Një dorë xhelati
Nga gërsheti e zuri.
Trupi i saj i hajthëm u gremis.
Ajo s'u tremb, s'u qa,
Por gjoksin vuri,
Përpara fundit,
Sikur vdekje s'kish.

Atje mbi gurët
Që i pati rrahur
Me këmbët vajzërore mijëra herë,
U dergj përkrah të vëllait,
Të përgjakur,
Agimin duke parë si përherë.
Gjethet e bruzta
Ulën portokajtë
Mbi sytë e venitur me trishtim:
Si xixa yjet
Nëpër gjethe ranë,
Në gjak e panë veten
Pasqyrim.

Me këtë gjak
U lagën udhët tona,
Dielli i fitores u stërpik.
Ajo nuk vdiq,
Me ne jeton akoma,
Në erën e pavdekshme
Ëndërin,
Në shtrat të saj prej yjesh,
E çetuar,
Agimin elbasanas
Sheh gjithnjë.

EPOPEJA E BALLIT KOMBËTAR

(poemë — fragmente)

II

Vate dhe dimri,
Se kaq e pat.
Zogj e bullica ¹⁾
Z'gjejnë më rehat,

Se gjethja çeli
Dhe malet plot
U mbushnë akoma
Armë e barot.

— Një kupë verë
Garson, në daç!
Sot me të lutur,
Dje me kërbac. . . .

---

1) Zogistë e ballistë

Thuaj ç'të duash,
Të njoh, më njeh,
M'i di të gjitha,
S'kam ç'të të fsheh

I tillë isha.
Po jam penduar,
Sot me të gjitha
Jam dorëzuar.

Kështu e paska
Kjo botë jallane:
Ngryse piperkë,
Gdhin patëllxhane.

Kush e kish njohur
Lanetin Ball?
Vate na futi
Në këtë hall!

Krerët për vete
Bëjnë si bëjnë,
Po ne bishtprerët
Ç'udhë të gjejmë?

Udhën e malit?..
E di, o vëlla,
Po jam dënuar
Dhe nuk ma mba.

Në ke mëshirë,
Gjemë shpëtim:
Nëmë ¹⁾ një letër
Rekomandim.

Ke kushëririn
Në batalion
Dhe fjal' e tija
Ku nukë shkon! —

U ranë pendët,
Se dhe gjermani
Po përdredh bishtin
Si italianin

.....

Shtëpitë e krimit
Nxijnë e sterrojnë,
Ëndrrat, fallxheshat
Shumë keq tregojnë:

— Të të rrëfenj,
Të të dëftenj,
Keq, zonjë, e paske
Me fukarenj. . .

---

1) Më jep.

Liksht dëftuakan
Bathët ¹⁾, për besë,
Hatëri, qejfi,
Zonjë, mos jesë:

Sikur nga malet
Një lumë zbret
Dhe merr me vete
Bej e dovlet... —

Zonjush Leilasë
S'i ndrit më nuri,
Ka varur buzët
Si streh' hauri.

Dhe Hanko zonjës,
Aq sa kish hije,
I nxin sot balli
Si fund kusije.

Pa flet e çirret,
Thërret, bërtet,
Është mbushur tërë
Nervozitet:

---

1) Arixhofkat, kur hedhin fall, kanë zakon të përdorin një grusht bathë; në këto bathë shohin gjoja të ardhmen e tjetrit.

— S'bë' gjë es-esi,
As Fritz Kaputi, 1)
S'mbaroka kurrë
Kjo farë harbuti, 2)

Si farë e hithrës,
Që mbush dynjanë,
E pret këtu,
Të mbin matanë.

Ç'bëni ju burrat?
Ju humbtë vula!
Haram i paçi
Byrek e pula.

Se turpëruat
Komb e Atdhe...
Doni t'ju vijnë
Prapa dhe ne?

Këtë e bëri
Harbutëria.
Si mund ta bëjë
«Ristokracia?! —

---

1) gjermani

2) partizanët

— Lërna, moj grua,
Se s'jam hiç mirë,
Kam plot një javë
Me gjak të ngrirë.

Ç'hyjnë më llafet
Në këtë mes?
Ne kemi vajtur
Në teknefes.

Lërna, të thashë,
Për kokë tënde;
Ata po vijnë... 1)
Ti na shet mende.

* * *

Thonë, Gjermanët
Prap' po sulmojnë,
Shqiprinë e Jugut
Do ta rrethojnë

---

1) Është fjala për partizanët, që shumë herë zbritnin në formacione të vogla brenda në qytete dhe kryenin aksione me rëndësi. Kjo ndodhte dendur dhe pothua në çdo qytet. Po më e bukura ajo që ndodhi në Vlorë: në kohën kur gjermanët operonin me forca të mëdha në krahinën e Mesaplikut dhe hapnin fjalë për «**Katastrofën më të madhe që po pësonin partizanët**», një skuadër partizane futet natën në Vlorë dhe me automatikë e me bomba sulmon burgun dhe zyrat e komandës naziste. Krerët e Ballit të Vlorës u zgjuan të pataksur dhe, duke pandehur se erdhi fundi, ngarkuan plaçkë e familje në kamionë dhe për tërë natën zu Tiranën.

Dhe prak e vatër
S'do lënë më këmbë,
Njerëz të gjallë
Do hanë me dhëmbë.

Me ta dhe Balli,
Si bisht sqepari,
Pushtet kuislingun
Do ngrerë i pari.

SI NË BRONX, DERDHUN MONUMENT

Ashtu si vjen një erë pranverore
E fushat i ngjall e kodrat gjelbëron
E u ngjitet bjeshkëve si ugr jetdhanës
Tue ndritë fytyrat e bareshave,
Tue gzue zemrën e bujikut,
Ashtu erdhe ti,
A fjala e 6 shkurtit!

I egër, i zyrtë, i akullt
Asht dimni,
Që u vishet fushës e shpatit,
Por tri herë mizor kanuni
Dhe ligjet e kishës e sheriatit.

Përballet e zhduket dimni,
Përkulet acarria ma së voni,
Por jo kështu zakoni.

Një rrufe e çan një lis
E hedh për tokë,
Por as një qind s'e djegin
Mykun e ngjeshun në kokë.

Ishe ma e fortë se njiqind rrufe,
Në kulm të stuhisë
Ti, fjala e 6 shkurtit,
Trumbetë e partisë!

Me mija e qindra mija gra e vajza
Betohen n'emnin tand,
Hedhin tutje shamitë
Dhe frikën,
Shpërvjelin mangët
Në uzina, shkolla, ara
E çajnë përpara.

Rranjët tueja janë të thella:
Në vitin e kuq dyzet e një
Degët tueja janë të nalta:
N'hapsinën e socializmit.

Dhe nesër, kur të jenë rritë
Ato që sot përkunden,
Do të kujtojnë një vit, një ditë,
Një sulm revolucionar,
6 shkurtin flamurtar.

Në alpet kunorë-bore,
Në fushat e pafund të Myzeqesë
E deri në piramidet jugore
Ti rend, rend
Si flakë olimpikë
Dhe kudo ndrin
Si në bronx, derdhun monument.

FSHATI KARBANJOZ

Tetë shtëpi dhe kroje të bardhë,
Tetë praqe dhe tetë frëngji. . .
Lidhën kokrrat e reja të thanës,
Ostrovica veshi gjethin e ri.

E shikon atë Uashingtoni,
Tok me Romën edhe Boni plak,
Qie!l gërvishëse ¹⁾ të hekurta, shikoni
Këtë fshat që zbardhon përmbi mal!

Skuqin thanat mbi murin e bardhë.
I vadit kroi i njomur me gjak.
Erdhën ushtarët tuaj barbarë
Që ta shkelin me thembër çdo prak.

Ranë thanat dhe gjethet e brishta,
Në çdo krua u vra një trim.

---

1) Grataçielë.

Po të hapura mbetën frëngjitë,
Skuq hakmarja në to si kujtim.

Tetë shtëpi dhe kroje të bardhë,
Tetë praqe dhe tetë frëngji,
Dekoratë trimrie të zjarrtë
Ostrovica i mban përmbi gji.

P E R P A R A

(Fragment)

Rrëshqet maqina mbi asfalt të ndritun
nga rrezet pranverake.
Parakalon bleroshe, e përtëritun,
natyra fusharake,
kallijtë e grunit, që më furfurijnë,
tek lehtë i puth puhiza ledhatare.
Atje, ku qe djerrinë,
rrëgallë apo lehdhishte
e, tej, në pllaja t'hapëta mitare,
buthtohen hijshëm vneshta e pemishte;
shtëpitë e reja zbardhëllojnë larg
me qipshte rreth e qark.
Kalojnë ndër ara, etjen tue fashitë,
e vijat e hullitë.
Çdo pllambë e tokës arbnore matet
me gjak e lot e djersë shekullore,
por vetëm sot po i sharton, popull, fatet
si zot i s'ardhmes s'lumtun njerëzore.
Të ligat, që të hapën brengë e plagë,
po zhduken tok me barnat e këqia,

Këtë trupin tand, që anmiqtë ta patën ndragë.
seç ta pastroi Partia.
N'damart' e tu, Atdhe, rrjedh gjak i dliirë,
për punëtorët rreh kjo zemra jote.
O populli im i lirë,
sa i vogël je, po i madh ti ndrit në botë!
Të përshëndes, o tokë amtare,
e lirë, e shtrenjtë, gratçore.
Ju falem, duer të arta punëto
e duer t'forta katundare,
t'bashkueme përgjithmonë
për lulëzimin e Atdheut tonë.
natyra fusharake,
kallinjte e grunit, që më farfurijnë,
tek lehtë i puth puhiza ledhatare.
Atje, ku qe djerrinë,
rrëgallë apo ledhishte
e, tej, në pllaja t'hapëta mitare,
buthtohen hijshëm vreshta e pemishte;
shtëpitë e reja zbardhëllojnë larg
me qipshte rreth e qark.
Kalojnë ndër ara, etjen tue fashitë,
e vijat e hullitë.
Çdo pllambë e tokës arbëore matet
me gjak e lot e djersë shekullore,
por vetëm sot po i sharton, popull, fatet
si zot i s'ardhmes s'lumtun njerëzore.
Të ligat, që të hapën brengë e plagë,
po zhduken tok me barnat e këqia.
Këtë trupin tand, që anmiqtë ta patën ndragë,
seç ta pastroi Partia.
N'damart' e tu, Atdhe, rrjedh gjak i dliirë,

për punëtorët rreh kjo zemra jote.
O populli im i lirë,
sa i vogël je, po i madh ti ndrit në botë!
Të përshëndes, o tokë amtare,
e lirë, e shtrenjtë, gratçore.
Ju falëm, duer të arta punëtore
e duer t'forta katundare,
t'bashkueme përgjithmonë
për lulëzimin e Atdheut tonë.

* * *

Rrëshqet maqina fushës së begatë.
Ushtari përshëndet me gaz t'rinisë.
Kjo rruga jonë, e ngushtë edhe e gjatë,
sa e gjanë e e shkurtë u ba drejt lumtunisë!
Të bukurën e gjeta n'ty, Atdhe;
me ty të mirë e t'keqe i kalova;
thesar i ndritshëm përmbi dhe,
vetëm n'gji tandin lumtuninë kërkova.
Kënaqësi krenare ndej në shpirt,
se biri yt un jam.
Ti, pra, ma jep frymëzimin aq të dliërë.
Krijimin ma të bukur borxh ta kam.

* * *

Si t'mos besoj në pritmin ma të mirë,
kur shoh tek një gëmushë
e afër një korie,
nën qiell arbnor të lirë,
delmerët vogëlushë

me krrabë e libër n'dorë-etsue për dije?
Ata me libër e me krrabë në dorë,
me pushkë e kazmë na, ndërtues e roje,
gjith'afsh krijimi, populli punëtor
një kopsht me lule po i ban këto troje.
Si gonxhet, që na çelin në pranverë,
ashtu talentet çelin mbarë — e — mbarë.
Po, po, nga ata delmerë,
sa minatorë, veterinerë,
sa agronomë e inxhinierë,
sa mjekë e sa poetë,
pilotë e komandarë
kanë për t'u ba në jetë!
E ardhmja asht e tyne. Unë e di.
Atdheu ua zbulon
me frymë të vet tu'i pri,
dhe ashtu, si mue, i fton.

* * *

Kalojmë na në rrugën e vaditun
nga loti, gjaku e djersa e veprimt
dhe e krijimit.
Kurr gjja s'e ndal Atdheun e përtëritun
që të gëzojë për or
pranverën e pavdekshme të njerëzimit.
E ti, o populli fatos punëtor,
nga thellësi e shpirtit brohorit
me besë
e shpresë
për t'ardhmen, që shëndrit:
Përpara! Ekskelsior!

ÇIKAT E MALEVE DHE DRINI

(poemë)

I

Përdridhte, shpesh, mustaqet si pollogë
Lekë Dukagjini,
Nga lum' i Matit gjer në Bogë
E gjithë vadës së Drinit.

Dhe kur përplaste prej zemrimit këmbët,
Despot' i egër i Malësisë,
Gërmadha tymi ngriheshin mbi tokë.
E i mbetej fjala gruas nëpër dhëmbë
Si një kothere e thatë
Shumë e fortë.

Se fjal' e tij ish ligj... dhe ligj i rreptë,
Që duhej ta përtypje dhe kur s'përtypej kurrë:
Të hidhej vajza prej greminës s'egër
(E ç'mund të bënte tjetër çikë e ngratë?)

Apo të shitej posi dhi në treg
Te kushdo burrë,
Që numëronte si xhambaz paratë?

Por, ja: ashtu siç rriten majave borigat
Të gjelbërta, të drejta, të shëndetshme
E s'tundeshin nga rrebeshet e dëborë, —
Ndër këto gërxhe t'ashpra rriteshin çika:
Shota Galica,
Mrika, Shkurta, Nora. . .
Krenare si borigat mbi majat e përjetshme.
Dhe kur, papritur, mu si erozionet
Armiqtë rreth sulmonin këtë vend,
Nuk i lëshonin çikat pozicionet
Dhe kur krasiteshin nga plumbat e nga shpatat
Krent 1)!

Luftonin gratë, shpesh, me burrat bashkë
Qëllonin tok me ta të njëjtën shënjë. . .
Me gishtat delikat' u lidhnin plagët,
Rrëmihnin varre për të rënët.

Dhe m'ato duar të stërvitura,
Në magje, në qilizmë
Apo në tharje,
(Edhe kur ndodhnin çika të parritura)

---

1) Degët e lëngëzuara të ahut që e hanë shumë dhinë.

Shkonin me heroizëm
Në hakmarrje.

Po, rrallë e tek ka njohur bota
Krenare si Teuta
Dhe si Shota!

Por, kur mbaronte nëpër maja lufta
E u thureshin qindra këngë trimërive,
Me çifteli, me fyej e lahuta,
(Q'u lidheshin trashëgim mu si thesar breznive)

Ndërsa vazhdonin këngët ehon grykave gjer vonë,
Trimreshat kyçeshin mes mureve
Pas një brave. . .
Dhe pasi varnin pushkët në peronë,
Jetonin në shtëpinë e vet sërishmi. . .
Skllave!
Dhe vrenin nga frëngjitë me pikllim,
Duke u djegur flakë e prush përbrenda
Tek, lahej hën' e plotë,
Hën' e lirë. . . nëpër Drin.

E mijëra dëshira, dashuri
Dhe ëndërra,
Që dergjeshin, tok me to, në një qeli:
Gjith' mall për hapësirat e maleve të lartër.
I flaknin plot shqetsim
E dhëmshuri,
Në shtratin tënd, o Drin. . .
Qivur i kaltër.

Edhe kështu,
Me vite e shekuj rresht,
Si një hamall varrimesh,
O Drini Plak:
Varrosje shpresat, brengat, ëndërrimet
Diku larg...
Në det.

.....

II

Kam dalë sonte dhe shëtiti në lumë
Në këtë natë vere kaq të vakët.
Shëtiti... në zall' e ngrohtë zbathur
Posi dikur në fëmininë e largët
Dhe nuk kam gjumë...-

Shëtiti e vërshtëllej një melodi të re.
Djalosh ëndërrimtar,
Pa thinjë, pa halle,
Dëgjoj si zgjohen gjethet në dremitje...
Dhe s'më shpëton as dhe një shushuritje.

Por shpejt ndaloj në vend: ç'të jenë ato atje:
Sirena, zana, apo shtojzavalle?
E kujt i kanë zënë, vallë sonte pritë?
Po pse nuk paskan hedhur supeve ndonjë re
Të purpurtë
Si shall të trëndafiltë?

Ato nuk janë ora e shtojzavalle,
Po çika vullnetare.
I kanë lënë futat e xhubletat.
I kanë lënë syskat edhe bejlekat;
Nuk vënë dushk, për dimër, majë bigës
Dhe nuk ngarkojnë dru nëpër tërkuza:
Po ngrenë çikat mur' e madh të digës,
U këndon zemra dhe u qeshet buza!

Nuk janë më ato të bindura si delet,
Që mund t'i mbajë kyç çfardo lese,
Lëshuar nëpër ballë kaçurrelet,
Stolisur faqet me sumbulla djerse:
Po mbajnë gurë çikat në tezgere. . .
Mbi Drin vrapojnë yjet,
Natë vere.

Dhe shumë vonë, kur punën e lënë,
Na marrin të gëzuara një valle.
I lan nëpër flori e bukura hënë
Të hijshmet shtojzavalle. . . vullnetare.

Veç nga kjo këngë e flaktë buzë Drinit,
Na zgjohet tërë inat Lekë Dukagjini:
(Kushedi nga ç'djall magjie dhe nga ç'lëng
Ky burr' i egër qenka bërë shkëmb?)
I thinjur, hijerëndë, Perëndi,
Vështron ai vullnetarët plot mëri
Dhe murmurit, ashtu, me zë të çjerrë.

— Ku jeni rritur ju ku kemi lerë?
Jeni peri a çika? A ç'dreq xhins?! —
Hedh syt' e zgurdulluar rreth e qark
E duket midis shkrepave një sfinks:
I tmerrshëm, i perëndishëm. . .
Por qesharak.

E tallen çikat, qeshin. . .
Dhe vallen asnjë çast s'e lënë.
U merr ky fllad i malit kaçurrelet,
E qeshin çikat, qeshin plot potere;
I lan nëpër flori e bukura hënë.
Mbi Drin vrapojnë yjet. . .
Natë vere.

MES VARGJESH

Unë akoma s'të kam thënë asgjë
(Ndërsa kaq shumë dua të të them!).
Merri sot vargjet e mia
Dhe dashurinë time për ty
Atje e kam futur,
atje ti e gjen.

HABKUN LART

Violinistit I. Madhi

Fërfërinë fletët e mollëve dhe thanë
Fjalët e violinës tënde,
Cicërinë fëmijët e kopshteve dhe thanë
Fjalët e violinës tënde, Ibrahim;
Vërsëlletu basi i lokomotivës, përhap
Fjalët e violinës tënde,
Fjalët e violinës tënde përhapën dhe ujvarat,
Ujvarat e bjeshkëve.

Unë i dëgjova dhe erdha
Në koncertin tënd.

Kokën e mbështete prapë mbi violinë
Si mbi krahatorin e shqetësuar të së dashurës.
Lulëzuan nëpër brazdat e trurit
Pentagramet e gjelbëra.

Ku do na shpien sonte, Ibrahim?
Salla është plot pritje dhe heshtje,
Zemrat tona të çelura
Për këngët.

Ku do të na shpiesh sonte?

Fushat kanë grurë,
Malet kanë bakër,
Qiejt — avionë.
Ne kemi fushat, malet dhe qiejt e kaltër,
Ne kemi këngët.
Violina jote është shumë e gëzuar. Harku lart.
Harku poshtë, sikur kërkon.
Nëpër mineralet e çmuara të thesarit të popullit,
Nga dolle.

Qemali vetë
Do të kish zbritur nga piedestali, do të vinte
Në koncertin tënd, do të të puthte
Në ballin tënd të rrudhur si fushë pentagrami.

Violina e tij mbeti e varur në mur, e varur
Në zemrat tona mbeti violina e heroit.
Violina jote, —
Vazhdimi i një kënge, të cilën nuk mund të mos
e këndojmë

Fushat kanë grurë,
Malet kanë bakër,
Qiejt — avionë.
Ne kemi fushat, malet, qiejt e kaltër,
Ne kemi këngët.

Harkun lart,
Harkun lart, Ibrahim.

NË KONVIKT

Hyri me Lilin dashuria,
Si para gjyqit, në konvikt.
Tre nga ne e mbrojtën si jetën,
Dy i druheshin si një babe fanatik.

* * *

Pse u var kështu heshtja
Bashkë me pardesynë blu të Lilit prapa derës?
Të shqetësuara lexojnë ndër rrjeshta
Shoqet që shikimin ulin njëherësh.

Sa gjëra të bukura do të flasë Lili!
Në shikim i lundron dashuria,
Por... ç'kanë kështu shoqet, ç'kanë?!
Pse vështron e heshtur Bukuria?!

«Hë, flisni,
godet heshtjen Ana

Ju që gjer tani folët aq shumë!»
Lili mbledh supet e njomë
Dhe mendimet e mbytin si lumë.

«Unë nuk thashë asgjë,
vërtet nuk thashë. . .»

Bluan nëpër dhëmbë një vajzë.
Lili hedh shikimin nëpër shoqe
Sikur do të hidhet nëpër dallgë.

Hyri me Lilin dashuria,
Si para gjyqit, në konvikt
Tre nga ne e mbrojtën si jetën.
Dy i druheshin si babe fanatik.

E solli Lili dashurinë
Këtu në dhomë, në konvikt,
Si një pranverë të bukur,
të ngrohtë
Që akuj fanatizmi zë e shkrin.

BALADË SHQIPTARE PËR LENININ

Ai hyri në pallatin ku ish parlamenti.
Në brez: revolveri ende i nxehtë nga vrasja e Esat Pashës
në Paris;

Hyri dhe tha shkurt e saktë si pesë të shtëna revolveri:
Zotërinj,
Pesë minuta heshtje,
Lenini vdiq!

Të gjithë më këmbë,
Më këmbë të gjithë!

Shtangën drurët. Zogjve kënga në buzë u mbeti,
Me një kuje të tmerrshme qau e klithi era,
Globit për një çast i humbi graviteti,
Dielli humbi shokun, shkau e ra në humnera.

U ranë varetë nga duart kovaçëve,
Parmendën në mes të brazdës fshatarët ç'e lanë
O ç'heshtje e rëndë!

Një heshtje e tillë
S'ish ndjerë ndonjëherë,
S'ish parë në asnjë dramë.

Pesë minuta heshtje,
Lenini vdiq! . .
Të gjithë më këmbë,
Më këmbë të gjithë!
Pallati u lëkund
Këmbëtrokitje në sallë.
«Baballarët e kombit» njëri-tjetrin panë në sy:
Ai nga Rusia,
Ky nga Libohova,
Ç'djall i nxori në një breg të dy?!

Ç'u kujtove vdekjen, Avni, «Baballarëve»!
Ata për zgjerimin e gjerdheve të tyre endërronin
— Vdekjes suaj t'i ngriheni
Të gjithë më këmbë —
Fjalët e tua gjëmonin.

Kjo s'kish ngjarë asnjëherë,
Asgjëkundi s'kish ngjarë,
Zotërinjtë më këmbë Leninit?!
Zotërinjtë s'janë komunarë.

Tokën deshën të na ndanin nga ngastra,
Po mbi traktatet u lëshua Lenini i tmerrshëm
Leninin ish i madh sa kreshnikët e elegjive tona të lashta,
Ai s'kish lindur në Simbirsk, po në të pesë kontinentet
njëherësh.

Vallë si e gjeti udhën mes këtyre shkëmbinjve
Lenini — zemër e gjithkujt?
Tokën Lenini ua dha fukarenjve,
Tokën e tundi. . .

Lenini, si askush, u qau hallet të mjerëve,
Hallet që s'ua qanë dot as malet me dëborë,
Lenini se ç'kish diçka të përfaqësues me malet,
Lenini vuante nga tragjedia jonë.

Pa ç'ka që të mjerët as emrin Leninit nuk dinin t'ja shkrua-
nin;

Leninin e kuptonin: Ai, si ata, s'kishte bukë.
Lenini kish thënë:
Sarajet do të shemben,
Po të ngrihen kasollet në luftë.

Pesë minuta heshtje,
Lenini vdiq!
Të gjithë më këmbë,
Më këmbë të gjithë!

Shtangën drurët. Zogjve në buzë kënga u mbeti,
Me një kuje të tmerrshme qau e klithi era
Globit për një çast i humbi graviteti,
Dielli humbi shokun, shkau e ra në humnerë.

Diçka drodhi malet, që as qepallat s'kishin luajtur në
shekuj,

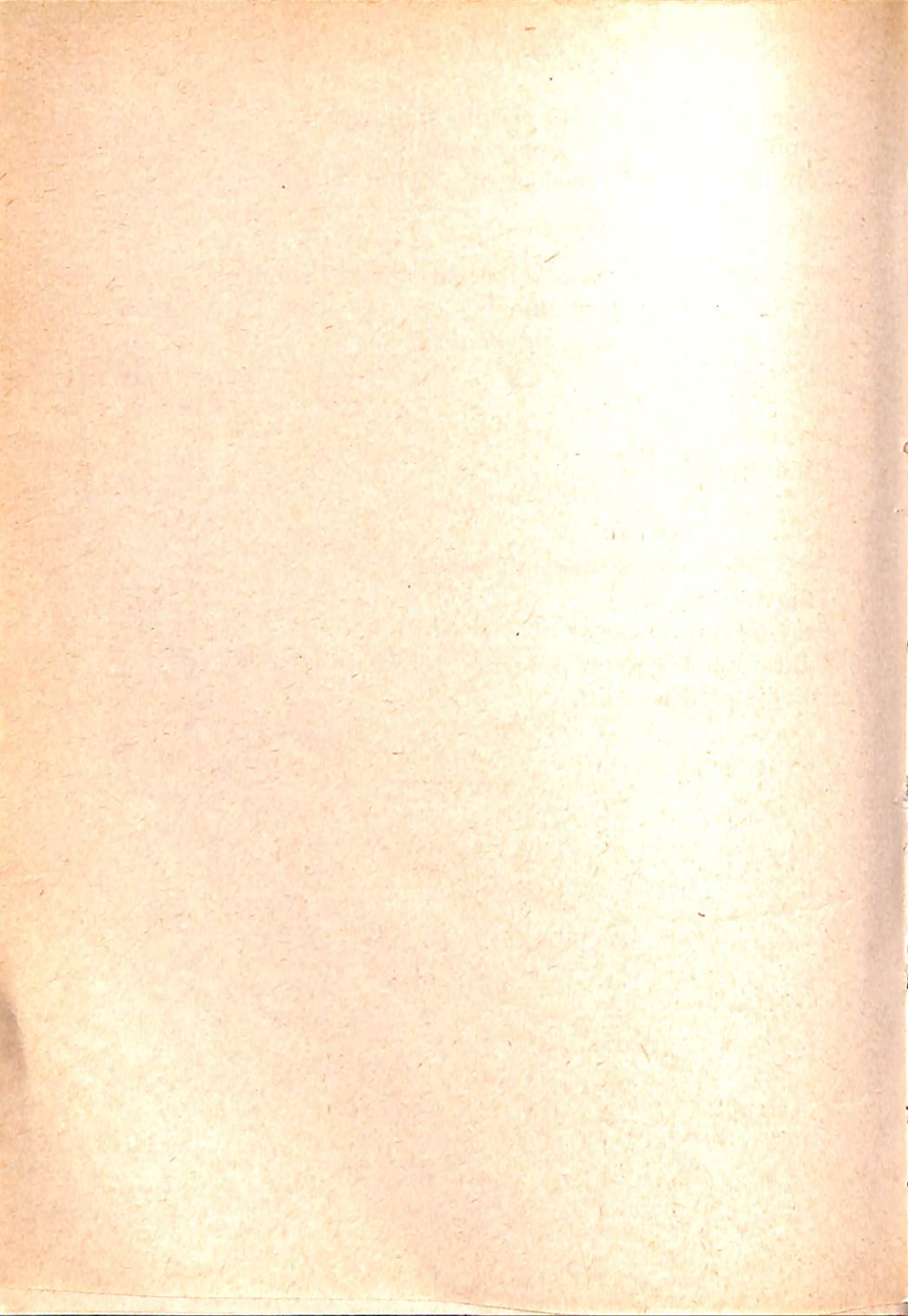
Malet gjokszbuluar që prisnin stuhinë.
Populli «Ngreu!» i tha parlamentit,
Populli ngriti mbi parlamentin djalin e tij, Avninë.

Të të gjithë do të zgjohej brez pas brezi Lenini,
Po dhimbja ish e madhe;
Populli betohej se do ta ruante
Si malet.

Dihet kë ruajnë malet.

Pesë fjalët e Avni Rustemit, pesë të shtëna:
Vdiq Lenini,
Pesë minuta heshtje!
Mikrofeudoborgjezët u ngritën për Leninin më këmbë.
Po vdiste parlamenti.

PASQYRA E LËNDËS

	Faqe
ADELINA MAMAQI — Fshati zbardh	3
AGIM GJAKOVA — Drini i bardhë për shokun Enver	4
AGIM SHEHU — Para bustit të Selam Musait	6
ALEKS ÇAÇI — Ashtu Myzeqe (poemë — fragmente)	12
ANDREA VARFI — Kush ndjen mahnitjen e agimit	18
DIONIS BUBANI — Orët e vdekura	21
DRAGO SILIQI — Kur pyesja nanën	22
DRITËRO AGOLLI — Baballarët (poemë)	25
DHIMITËR SHUTERIQI — Mëngjez votimesh	40
DHORI QIRIAZI — De Rada	44
FADIL KRAJA — Ju flet Tirana	46
FASLLI HALITI — Pas mbledhjes	43
FATMIR GJATA — Ato maja rripa-rripa... ..	49
FATOS ARAPI — Isha kaq i vogël... (poemë)	50
FERHAT ÇAKËRRI — Ballada e djalit	56
FREDRIK RESHPJA — Ullinjë	57
GJOKË BECI — Kur zgjohen bjeshkët	61
HIQMET MEÇAJ — Pranë ullinjve	62
IBRAHIM GANI — Rrëkeja rrjedh nën kapotë	65
ISMAIL KADARE — Vitet gjashtëdhjetë (poemë)	67
KIÇO BLUSHI — 22 prill	82
KLARA KODRA — Kur shoh botën në sytë e fëmijës	86
KOLË JAKOVA — Heronjt e Vigut (poemë — fragmente) ..	87
KOSTANDIN DHAMO — Shote Galica	90

	Faqe
LIRIM DEDA — Për ata që vijnë nga fshati	92
LUAN QAFËZEZI — Poemë për Sekretarin	95
LLAMBRO RUÇI — O Talo, motër!	101
LLAZAR SILIQI — Një kangë e re sot nisi fluturimin	102
MARK GURAKUQI — Gjurmët	108
MOIKOM ZEKO — Pranë njerëzve	111
MUSA VYSHKA — Këngët e vendlindjes	113
MYZAFER XHAXHIU — Dritë	115
NATASHA LAKO — Nuk më le bora të shoh	116
NDOC PAPLEKA — Ëndrra e Destanit	117
NIKO KACALIDHA — Dritë	119
NONDA BULKA — Mujo Ulqinaku	120
PANO ÇUKA — I rilinduri	123
PETRO MARKO — Vajza e Labërisë	124
SADIK BEJKO — Udhët do të zgjaten	126
SANDËR GERA — Kudo vlon kanga... ..	130
SANDËR BANUSHI — Rapsodi bregamatase	132
SPIRO ÇOMORA — Patriotët	137
SPIRO DEDE — Kur ndërtohej fabrika e xhamit	140
SULEJMAN MATO — Mozaikë	142
SHEFKI KARADAKU — Balladë për Haxhire Myzyrin ..	145
SHEVQET MUSARAJ — Epopeja e Ballit Kombëtar (poemë — fragmente)	149
TONIN MILOTI — Si në bronx, derdhur monument	156
VANGJUSH ZIKO — Fshati Karbanjuz	158
VEHBI BALA — Përpara (fragment)	160
VEHBI SKËNDERI — Çikat e maleve dhe Drini (poemë) ..	164
VLLASOVA MUSTA — Mes vargjesh	170
VIKTOR QURKU — Harkun lartë!	171
ZHULIANA JORGANXHI — Në konvikti	174
XHEVAHIR SPAHIU — Balladë shqiptare për Leninin.	176

Tirazhi 1500 kopje

Format 78x109/32

Stash: 2204-65

Shtyp. NISH Shtypshkronjave «MIHAL DURI»

Stabilimenti «8 NËNTORI» — Tiranë, 1970